

Chayahuita: Bible for Joshua

Formatted for Translators

©2022 Wycliffe Associates

Released under a Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License.

Bible Text: The English Unlocked Literal Bible (ULB)

©2017 Wycliffe Associates

Available at <https://bibleineverylanguage.org/translations>

The English Unlocked Literal Bible is based on the unfoldingWord® Literal Text, CC BY-SA 4.0. The original work of the unfoldingWord® Literal Text is available at <https://unfoldingword.bible/ult/>.

The ULB is licensed under the Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License.

Notes: English ULB Translation Notes

©2017 Wycliffe Associates

Available at <https://bibleineverylanguage.org/translations>

The English ULB Translation Notes is based on the unfoldingWord translationNotes, under CC BY-SA 4.0. The original unfoldingWord work is available at <https://unfoldingword.bible/utn>.

The ULB Notes is licensed under the Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License.

To view a copy of the CC BY-SA 4.0 license visit <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/>

Below is a human-readable summary of (and not a substitute for) the license.

You are free to:

- Share — copy and redistribute the material in any medium or format.
- Adapt — remix, transform, and build upon the material for any purpose, even commercially.

The licensor cannot revoke these freedoms as long as you follow the license terms.

Under the following conditions:

- Attribution — You must attribute the work as follows: "Original work available at <https://BibleInEveryLanguage.org>." Attribution statements in derivative works should not in any way suggest that we endorse you or your use of this work.
- ShareAlike — If you remix, transform, or build upon the material, you must distribute your contributions under the same license as the original.
- No additional restrictions — You may not apply legal terms or technological measures that legally restrict others from doing anything the license permits.

Notices:

You do not have to comply with the license for elements of the material in the public domain or where your use is permitted by an applicable exception or limitation.

No warranties are given. The license may not give you all of the permissions necessary for your intended use. For example, other rights such as publicity, privacy, or moral rights may limit how you use the material.

Joshua

Chapter 1

¹Moisësë chiminin piquérän, Sinioro piyapinën, Cosoi Nun huinin Siniorori nontérin, Moisësë hua'an catahuarinso', itapon: ²"Moisësë, piyapinéhuë, nani chiminin. Napoaton, huaniquë, iso' cortanai Pëntontamaquë, quëma inaran ya'ipi piyapiro'sa piyapinéhuépitaréquë', carinquëma no'pa' quëtaranquëmaquë, piyapinéhuépita Isérairo'sa. ³Carinquëma' quëtéraranquëma' anaya anaya ya'huëramaquë no'pa i'natéraramaquë. Quëma mini quëtéraranquën, Moisësë quihuitérahuëso' pochin. ⁴Inotéro' quëra huarë' Tanan naniconinquëhuarë, pa'pi aquë' pancai i'i Efrates, ya'ipi hitataro'sa no'panëna'quë huarë' marë Mediterráneo, pi'i ya'coninquë huarë', inaquë huarë' no'panën nisarin. ⁵Co inso térranta' nanitarinhuë' notétéraranquë ehinifinquënso' ya'ipi tahuërinanpiranquë. Ca ya'huarahuë Moisësérëco' yaoraopochin. Co pataranquëhuë co nani antaranquënhuë. ⁶Chininquën cancantëquë. Iso' ninano' quëmari catahuapon no'pa ya'huëtaona cari quihuitérahuëso' iraca' shimashonëma quëtaranquëma itérahuëso'. ⁷Chiniquën cancantëquë. Noya yonquiquë' ya'ipi piyapinéhuë Moisësë camaitérinso natëcamarë. Ama nariantëquësuhuë natanaso'pita' co ahuënanquëra co inchinan quëra térranta peshunaranhuë, intohuatéranta pa'patan minsëtonapi nisaran. ⁸Sha'huirápon nani tahuëri iso' pënëto quiricanënquëran. Ina yonquiráquë, tahuërirë chachin tashirë' chachin, natëcamaquë ya'ipi inaquë nishitérinso' nicaponahuë capa cancantarans minsëtonapi nisaran. ⁹;Co'na inapochin camairanquëhuë? ;Chiniquën niquë chiniquën cancantëquë! Ama tëhuaquësuhuë. Ama co nanitérahuë têquësuhuë. Quëma Sinioronën chachin quëmaquë ya'huarin in tohuatéranta' pa'piranhü. ¹⁰Ina quëran, Cosoiri ninano' hua'ano'sa camairin: ¹¹"Paatoma'ninanoquë ya'huapiso'pita sha'huitoco': Cosharo' ni'ina' ompoatonta', cara tahuëri quëran cortanai pëntotarama', yacenarama'maso' marë', inaquëran hua'anëntarama no'pa Yosë chachin quëtarinquëmaso' hua'anentomiatacaso' marë. ¹²Ropinitaro'sa, catitaro'sa patomachi Manasés piyapinénpita Cosoiri itérin:

¹³"Yonquiráco' Moisësë nanan, Sinioro piyapinën, camaihuachina itérin: Sinioronëma Yosë chachin na'sha chiniriopi quëtarinquëma ina chachin Iso no'pa quëtararinqüëma. ¹⁴Sa'amapita, huinamapita ohuacanëmapita quëparitapona Moisësë no'pa quëtérimaquë cortanai A'quëtë. Nicaponahuë chinéquëno'sa'so' iyahuarinéquën pasapi canpitarenta catahuarama', ¹⁵omporo'sona iyahuarinpita Yosëri achinataquëhuarë, ompopinsona canpitanta ina quëterinquëma pochin. Nicaponahuë, inahuata hua'anëntapona no'pa, Sinioro tata Yosë quëterinquëmaso'. Napoaponahuë canpitaso' no'panëmaquë chachin ayamantarama hua'anëtacaso' marë. Moisësë Yosë piyapinëni, no'pa quëterinquëmaso' cortanai aquëtérän, pi'i pi'pirin partiran." ¹⁶Cosoi a'panitonita itopi: "ya'ipi camairan coiso' noya nicapoi, infohuatéranto a'pahuatacoi, pa'sarai. ¹⁷Na'tearaiquën mini ompopinsona quiyari Moisësë natëraipochin. Isoichin Sinioro Tata Yosë quëmaquë ya'hua'in, Moisësérë' yahuëriso' pochin. ¹⁸Isotéranta camaitéranso' co natëhuachin quëhuë' chiminacaso' ya'huerin. Chiniquën ni'quë' chiniquën cancantëquë."

Chapter 2

¹inaqueran cosui, nun hui'nin , a'parin ca'tu quemapiru'sa nehuetunapi'. pu'ana queran sitin ninanuqueran aparin nicacaisu" mare' . inahuari naputerin paco,' nico quirico ninanu' Inahuasu' pa'sahuatuna rahab peineque cancunpi inaque ana sanapi munshante itupisuque cancunpi .Inaque queparitupi ².quirico hua'an itupi: israirusa' quemapi huepi campua nupanenpu'a nicacaisu' mare' huepi. ³quirico hua'anni aparin rahab shahuitacaisu' mare': ucuique' ina quemapiru'sa huepiso' quema peinenque yacumpisu' inahuasu huepi' nu'panenpu'a nuhuitacaisumare",⁴T'na sa'napi ca'tu quemapi pu'urahuatun . tenin:ihi , caque i'na quemapisa huepi, ni'piriun cu nituterahue inseransu huemara ⁵,inapita na'ni ta'shirapasu, pa'antapi cu'u nituterahue intuata pamarai na'puruchachin ni'nanu yacuanarusa ni'i u'cutupi. cu'u nituterau, intuata pa'marai , que'mari, naniteran nicantacasu, manupatan imatu'uchin nitupatan inapita:⁶ni'pirihue i'na sanapiri kepantarin yahuerinsu ni'tiquontarimpa rino tu'mpu yamurimpa imutacasumare, i'naqueran piyapirusari imapirinao ⁷cor'danay pentushina pa'tupi. yacuanarusa ya'ipi uncute'pi a'naruachin pi'pipi cu'u' tuyau yunquiturusa.⁸ina quemapisa cu" huee'pihue', sanapiri nicapun nampuntahuachina nicacamare. ⁹sanapiri i'terin: ca' nituterawe : siñioro queterinquema i'surupa campita tehuatatema yai'pi huepi quiyaque. yai'pi napipisu isu' rupaque campitari minsarama.¹⁰Na'tanterai, ompo ayanirorinsona siñiorori [quéhuai marë'] iquipito piyapiroso' pëntoncaiso mare'. cortanai aquëtéreran Natantéreran campitari ca'to' hua'anosa' têparama amorreorosa' cortanai aquëteran, campitari Sehon inaran Og, campitari tiquiramaso. ¹¹Isopita quiaso' a'naro'achin natantatoi , pa'pi payanai co huachin' chiniquën cacantérerihuë, inasu ta'ta yusënëma inaso yoséchachin ina'paqué , iso nupaquéntan.¹²Iporaso' nimirinhü'e ompopionta', sénioro marë' yoscoarë' itoco', campitaroco' canta no'ya ninahuë' ni'ton, tatahuë pëinënqué yahuëpisopita campitanta no'ya ni'sarama. shahuitoco' papoyaramacoso' no'téquén nituchi ¹³ompopinsona ni'cahuaso' marë' campitaro'co, co' têpararamacoihuë ta'tahuë', mamahuë', iyahuë'pita', u'shihuëpita' ya'ipi' canpoa' ni'cha'ésarinënpoa' chimirin quëran,¹⁴Quëmapiro'sari a'panirin : ; nanpia'rai ni'ton no'téquén shahuitarainquën. onporoso,' Senioro i'so nu'pa, quëtëhuachinpoo ya'ipicoi noya ninosoroarai noya nicacaiso marë campitarocoi.¹⁵I'na sanapiri' apa'marin' a'na nonninqüé nëhuëtënan quëran. Ina sa'napi yahuërinso' pan'catë' pai'ratë' ni'nanunnëñ aipi ya'huërin. ¹⁶Itérin ina sanapiri: tananqué paatoma' napico' têpatonapiro'sa quënanchinën quëma'. cara tahuëri inaquë napico', têpatonapiroso' ayanquimacai huarë'. Inaquëran ira imaco' huachin. ¹⁷. Ina sanapi itérin quëmapisari: shahuiterainquënsco' co' yai'pi nanitaraihuë, "naniahuaiso', quëma yosmarë itérainquëso co' isopochin quëma nipataon. co nanitéranhüë aquëtë nicacamaso. ¹⁸Iso' nopaqué quiya canquihuatoi, quëmaso' quëhuanémëtë nëhuëtënanquë' pëtënnqué inséransona a'pamarancoitaran', mamahuarin, tatahuarin, yo'yo'parin quëmari ayontonquë', tatahuarin pëinënqué yahuëpisopita. ¹⁹V.19 a'nayatranta' yacoanaquëran pi'pi huachina', inaora têhuënenquë chiminapon, quiaso' co' nanan yahuëtarincoihuë'. pëinënqué anayatéranta' têpahuachinëñma , quianta chiminarai quihuitëraiquëso' co' naniraihuë' ni'ton.²⁰Quiya' yonquiraiso' canpitanta yonquira pipatancoi', yos'coarë' itoco', itérancoiso quiyaso', co' nanan yahuëtari'ncoihuë'.²¹Apanirin' rahabpëri: ""ompo'pionta' nonanso' no'ya nani'in. " pa'sarai itopi' ina sanapi' yahuërinquë nëhuëtonan quëran, asonin quëhuanëñ në'mëtë".²²Inahuaso' tananqué pa'pi, ina'quë cara tahuëri quëparitonpi, têpatonosa ayamacaiso huarë'. Ya'ipi irarosanta nininsopita yonipirinahuë co' manta quënanpihuë.²³²⁴Tanan quëran cato' quëmapiroso' nohuaraquimapi, inaran ayanmantapi co'soirë, nun huininnë' cosoirë, ayancoman ta'pi ma'sona' ompopiso' ya'ipi' shahuitacaisomarë'. V24. cosoi shahuitatona itopi': " iso nu'pa' yosë chachin quëtérinpoa'. yai'pi yahuëhuanosa canpoaqué têhua acoa'pi.

Chapter 3

¹Casaitashiramiachin huensërahuaton sitinquëron. piyanënpitarë pa'pi cortanaiquë,Quëparitompi isha pëntoncha trasonahuë. quëparitampi isha pëntonchatrasoihuë.²Caratahuëri yahúasoi santarosa huepi ya'huëpiso ni'capana ³na'tanquipi piya'pisó."yasë capasonën quënanpatama ansionarosari levitarasari pitënhuatana quë para huachina ima'ina itérin. ⁴ya'huëin anará i'huanan canpitarë niaquëna pirinso'iscan shanca naporapitérinso,ama inasó ya'caricosohuë,inséchinsona quëparisó nicatama ina imácaimare,co ina ira no huitëramahuë nitan."⁵cosoiri piyapisa itérin: ca no yahuë yonquiramasopita shiraya anayatóca,manoyacha sëñora, capitare nicapon paya. ⁶Ina quëran iserai huanosa cosoiri itantarín:amá apocohuë yusëcapusuahuayanën,piyapisá compita nutëténanquë nahueina:"yosë capasonën pitënpiquëran piyapisá natëténanquënahuerapi.⁷Isérai huanosa quëmari caaihuatan yusë capasanen,quëpapona:cartanai yonsanquë nani cancompatamá. ⁸Iséran huinoosa quëmari camaihuaton' yusë capasanen,quëpapona:cartanai yonsanquë nani cancompatamá cortaniquë naya huanitocó.⁹Isérai piyapisá cosoiri itantarí:"senioro nanamén huëco tnatanquicó itérin. ¹⁰tata yosë capitare yahuëmatarin ina quëran nitatarama canpitaquëran pipipona sosorësopuchin nisapisupita cananërosá,Ititarosa',ëveorosa',firriorosá,gegersiorosá,amoriosa' iposiorosá.¹¹;sénioro artoronën huëco niquicó yaipi isoropaquë yahuëröhucasopitá,compita nitochinachin cortanai pëntotarin.¹²ipurasó huyancó shunca catu'isérai quemapisá anayá ana huentonquë anayá anayá ana huantonquë yahuëpiso. ¹³sénioro ya'ipiro'pá huanëntéron ina caposnën corto hua'no'sari pitëpiquëran cortanii inaitohuachiná,inasó yanirín.¹⁴cortaníí pëntuntacaisó marë,piyapisa' papachinará corto huanasa,sénioró capasanen pitënapirosá quëchitërapi. ¹⁵yosë caposonën pitënpisapitá cortanaiquë cancampí,canconahuatoná inaitopí(cortanaisó sharosá macaisó tahuërisá paquierin) ¹⁶Inaitasoichachin yanirin cortanaiso pëtëtérán.isha pashiintopisó pochin niyantonin.adán ninanoparti napoarin inaso ninano sarëtán itopiso yacari yahuërin napo huachiná cortanaiso cacai marëpá huarë yanirin.¹⁷israihuanosá sénioró caposonën pitënpisopitá,yaniro'paquë' huaniconpi', cortánaihuancá a'natëranpá yaipi isaipyapisa pentonacaihaurë.

Chapter 4

¹Nani ya'ipi piyapisa cortanii' pëntontopachinara, sinioro cosoi itapon: ²shonca cato' quëmapi'sa Israiro'sa huëntoquëran huayonquë'. ³Naporahuaton isopochin camaiquë: "shonca cato napi cortani yaniroquë huancona carto hua'ano'sa huaniapataquë huaré' maco', masapatoma' insëquésona huë'ecamaso' nininquë quëpa'ina itérin." ⁴Inaquëran cosoiso, shonca cato' quëmapi'sa Israiro huëntono'saquëran anaya anaya huayonisopita pérarin. ⁵Inaquëran cosoiri itapón: "Sinioronënpoa' caposonën notënanquë, cortani yaniroquë. Na'pi manamaso quëpac' itérin." Ina ayonquiarinquëmá Ana tahuëri Hui'nama yahuërinso': Natanarinquëma', "¿Ma'ta onpoaton iso na'pi a'mitë a'mitë itérmaso?" itarinquëma. ⁷Napotopachiquëma canpitari sha'huitarama': iso' ayanquiarinpoa' corto hua'ano'sa Yosë caposori pitënpi quëran, ipora inaitasoichachin cortanii nipatamarinso'. Napohuachina yaniro pa'tatoi cortanii pëntontërai, Napopachina' Yosë chinotacaso marë, artaro israiro'sa huëntono'sa quëran a'naya a'naya na'pi acopiso'. Iporahuanta' ya'huëárin itarama itérin. ⁸Cosoiri sha'huitérinso chachin israiro'sa nipi, shonca cato' na'pi cortani yanirorinquëran ma'pi, cosoi Siniorori sha'huitérin chachin Nipi. ⁹Inaquëran cosoiri cortani huancana na'pi a'mitë a'mitë itérin. ¹⁰Corto hua'ano'sa Sinioro caposonën pitënpiquëran hua niapitaquë naporin inaquë Siniori cosoi sha'huitérinso chachin israiro'sa ananipi, inapoatona Moisësë cosoi sha'huitérinso chachin, ya'ipi quëmapi'sa nanitopi cortani pëntontacaso. ¹¹Nani ya'ipi piyapi'sa pëntontopachina, corto hua'ano'sa Yosë caposonën pintënpiquëran, israiro quëmapi'sa ni'tonënquë pëntopi anta'.

¹²Robin Huëntono'sa, Gata Huëntono'sa Naporahuaton Manasësë huëntono'sa napoinchin. Israiro'sa notënanquë huaniontapi sontarósapochin, noyá niacorahuantona napopi Moisëséri sha'huiteinchachin nipi.

¹³Catapinishonca huaranca pochin Yosë catahuarinpoa ahuëtacaso' tatona', quirico ninano' no'paquë napopi.

¹⁴Naporo Tahuëri cosoi Yosëri catahuarin chiniquënanantérin ya'ipi israiro'sa ni'tonënquë naporin. Napoaton inapitari natépi', Moisësë ya'ipi tahuëri natépisopochin nitopi¹⁵Naporo' Sinioroso' cosoi nontaton: ¹⁶"corto hua'ano'sa camaiquë Yosë caposonën pintënpiquëran cortaniquëran pipiina'." itérin. ¹⁷Napotopachina cosoiso corto hua'ano'sa camairin: "Cortaniquëran pipico huachi itérin. Napotohuachina corto hua'ano'sa." ¹⁸Yosë caposonën pitënpiquëran pipi, pipipachinara, cortani i'sha mëntaiatarin huachi. ¹⁹Piyapi'sa caniarintérinso' yoquiquë, shonca tahuëri nicaso'. Cortaniquëran pipirapatona' iricaro parti quëparitopi, iricaroso, quirico ninanoquëran pi'i pipirinso parti quiparitérin. ²⁰Cortani yanirorinquëran shonca cato' na'pi mapiso' cosoiri.

²¹Iricaroquë a'mitë a'mitë itérin, Naporahuaton cosoiri israiro quëmapisa' itapon: "canpita shiiparima' piquëran yahuëantapiso: pa'pina natanpachina ¿onpoatonta' iso na'pi a'mitë a'mitë itopiso?" ²²Isëquë mini israiro quëmapi'sa: "Cortanii Yosë nohuanton i'sha nipatomaipachina yaniroquë pëntopi itoco'." Yosë chinotëramasoari ayanirin campita marë', campitanta' pëntonacaso marë', quëhuai marënta'. ²³Yosë chinotëramasoari chachin ayanipachina' Pëntonai, Napoaton, ya'ipi isoropaquë ya'huëpiso nitochina' Yosë imirinso' ya'ipiya nanitaparin.

²⁴Ina yonquiatoma' canpitanta' nani tahuëri Yosë chinota'poma'."

Chapter 5

¹Ya'ipi hua'ano'sa chiniquëno'sa' marë yonsanquë cordani' parti ya'huëpisopita na'tantopi, Yosëri cordani'ayanitérinso isërairo'santa cordani'aquëtérän pa'pi na'poaton co'huachi nohuantopihuë'ahuëtacaiso. Isërai' ninano têhuërinquëran.²Na'puro tahuërisa' cosuiso' Yosëri itérin, na'pikuëran co'surahua' ni'quë ni'sahuaton ya'ipi isërairo'sa marca acotéquë itérin. ³Napotohuachina cosorahua na'pikuëran ni'sahuaton ya'ipi isërairo'sa marca acotérin Aralot parti ya'huëpikuërahuarë marcaacotérin.⁴Na'puaton Cosoiso' marca acotéra'piarin, ya'ipi piyapi'sa iquipitoquëran pi'pipisopita chiminpi inotero'parti, iquipitoquëran pi'pipi pikuëran. ⁵Ya'ipi piyapi'sa marca acotéra'piapi , A'na huahuashatéranta hua'huatérinso inotero'parti ya'ipi marca acotopi. ⁶Isërai'ninanoquë ya'huëpisopita iratopi inotero' parti ca'tapini shonca pi'ipi ya'ipi piyapi'sa, Ahuëtono'sa iquipitoquëran pi'pipisopita chiminpi, Yosë noninso co' natëpihuë' ni'ton. Yosëri co'huachi nohuantérinhüen no'pa a'notacaso' ira'ca pasarinsopita no'pa pancana ya'ipi masha noyatérinquë ohuaca sho'shoi nino inapita ya'huërinquë ni'pirinhuën. ⁷Inahua huininpita pa'pi Yosëri ya'huëcaiso quëtérinpa, Cosoiri marca acotérinsopita iraquë marca acotérinhüen ni'ton.⁸Nani ya'ipi marca acotohuachinara ya'ipi quëparitopi tanpotopiquë ya'ipi noyataimarë. ⁹Yosëri Cosoí itérin, napuro' tahuëri cari matarahuë panca na'pipochin ira ya'copirinso iquipito'pa, canpitare ni'sarinso, ina ya'huëpikuëso nimirinhuën Gilgal itopi iporahuanta¹⁰Isërai' piyapiro'saso' quëparitopi huë'ëcaimarë Gilgal taquë. Inaquë pascua pi'ta ana'huëpi, shonca catapini tahuëri naporo' yo'quiquëchachin, i'huaraya quirico ro'téquë quë'paritopi. ¹¹Pascua pita na'huërin pikuëran na'poro' tahuërichachin ca'pi ya'ipi no'paquë pa'potérinso pita, pan co' ahuëpocatopisohuë:¹²Manaso' pëyapi naporo' tahuëri chachin, nani' no'paquë pa'potérinso' ca'pi pi'quëran. Co'huachi mana' ya'huërinhuë isërairo'sa marë, nimirinhuën ina pi'iquë ca'pi canaan no'paquë pa'potérinso pita¹³Cosoí quirico ninano ya'caria, në'pétahuaton ni'nin, inaquë a'na quëmapi huaniarin quënanin espada sëquërahuaton, Cosoiri ya'carirahuaton itapon ¿Quiyarë'quën ni'saran co' iminiconëhuëi nica?¹⁴Ina quëmapiso' a'panitérin: Co' ca'pa, Ca'so sontaro hua'anco Yosëquëran ninahuëso' na'poaton o'marahuë. "Cosoiso nimirinhuën no'paquë i'sonahuaton mo'sharinquëran itérin ¿ma'ta yaitéranco? itérin, Ca'so' quëma piyapinëncó,¹⁵Yosë sontaro hua'anéniso' itérin, Cosoí "shinira po'moranso' o'coiquë iso ya'huëpikuëso' nimirinhuën co'tehuërinhuë noya'piachin itérin, Cosoí napotohuachina inaporin:

Chapter 6

¹ipora, quirico ninanoguë 'yahuëpisopita yaipi oncotopi co intéranta pipipiwe co yaconpiwë ²yosëri camairin cosoi sontaronénpitarë ' pa'pi caringuen nanan' güëchinguen minsëtëguë itérin yosëri'.³Ya'pi ninano' tahuirapitoco', Ya'ipi ahuétone'sa pasapi ninano' tahuirapitapona' ya'ipi tahuëria. Sauta tahuëri inapoco' itérin. ⁴Canchisë Corto hua'ano'sa canchisë pumunosa quëpácaiso yahuerin inapitoso quëchitaiso píqueran senior caponen quëpanapirosa pasapi cachisë tahuertoachinaso nípirinhuëñ canchëroso ninano canitacaiso yahuerín cunita puna pochin pumuntëna pasapi.⁵napor o inahuaso pihuimiatocaiso yahuerin sontarósanta ;yaii!tosapi napoachina ninano.payurannën nohuatarin napor o israiroso ninaquë yahucapisopita ahuecapona pasapi.notétopiquëranchin pasapi ahuetacaiso mare: iterin."⁶napotohuachina cosoiso corto huáanosa iterin seniro caponén pitënc o naporahuátón canchisë corto huáanosa conchise pumán carniro querán niniso quepaina inahuaso quëchitápi. ⁷inaquerán sontaronénpita itapún ninano;conitoco campita quEchitarama senior caposenen quëpapisopi píquerán pasapi.⁸cosoiri napoterinsochachincanchesé corto huaánosa pumún quëparapi seniorori napoterinsochachin pumosa quëparapi paponápuchin pihuira rapi seniororë caposonën quëpapisopitanta píquera pasapi inahuaso ⁹Israiroso sontarosaso quëchitapi píquerán corto huáanososo pasapi paponapochin pumun pihuirasapi seniro caposonén quëpapisopitanta corto huáanosapitare chachin pumún pihuira pi co copitopihue.¹⁰inaquerán cosoiri sontaronenpita ayuntonahuatón itapún pa'pomáPOCHIN ama noncarocosohuë carinquema:shahuituatenquema chiniquëñ yaitoco iterin. ¹¹inaquerán cosoiri senioro caposonén quë panapirosa itapún ninano tahuirapitoco anaroa tahuirapitoatama naporochachin yahëramaquë pantaco huëcamaso marë iterin siniori.¹²Inaquerán cosoiso tashiramiachin huensientara huatón corto hua'anosa seniro caposonén quepapisopita itapún. ¹³inaqueran canchesë pumunosa carniroquëran niniso quepaina senioro caposonen quëpanapiro santa pumún pihuirasapi sontaronenpitanta píquérán pasapi. ¹⁴cato tahuera nininquë na'quëranchin ninano tahuirapitantapi.tahuitahuatona naporachachin yahuepiquë pantapi inapoatona saota tahuëri i'canpi huachi¹⁵naquëranchin canchisë tahuëri icanhuanchina náqueranchin huenseantapi pantacaiso marë pi'i pipiriapaso pántarapi tahuitacaiso marë ninano ihuá semanaquë napopisopochin niántarapi nípirinhuëñ napor o tahuëriso huachi canchisero tahuirapítapi huachë napor o tahuërichachin canchesero tahuirapitopi huachi. ¹⁶canchëse tahuera nanihuachina corto huáanosá pumún piyántapí na'poro cosoiso apántarin piyapinénpita chiniquëñ yaíi toco iterin nani señoronénpoa camairinpoa i'so ninano hua'annentacaso marë iterin.¹⁷señorori ayuntunahuatón yaipi ninanoquë yahuëpisopita atáhuatoco iterín nípirinhuëñ anara muinshihuantë sanapi nacapa;itopiso ama tēpacosohuë yaipi quëmapinenpitarechachin ama tēpacosohuë ináari poorin piyapinéhuë. ¹⁸nípirinhuë canpitaso ama masha séhuacosohuë inaquë yahuerinsopita niquëna poánaquëran matama iterin.ánamateranta po'anaquëran matama iterin.ánamateranta po'anaquëran matama iterin.ánamateranta po'anaqueran mapatama. co huachi noya yahuarinhahuë huáchi iserairosa ninanoquë yahuëpisopita co huachi noya yahúa pihue. ¹⁹nípirinhuëñ coriqui oro inapita yaipi manamasopita yuntunahuatoma quëco yosë marë ácuahua iterin.²⁰isérairosa ninanoquë yahuëoisopita pumún pihuipiso nátanahuatona chiniquëñ yai'i topi napor o chachin yaipi payarotopiso nohuaterin naporochachin iserairoso nínan yacontopi notétopiquëranchachin ya'conpi ahuëcaiso mare. ²¹yaipa ninanoquë yahuëpisopita ahueatona sahueniquë tiquipi quemapiroso sanapiroso huinapiroso mashurusa tororosa ahuicarosa mararo'sa yaipa ahue'caiso yonquinpi.²²Inápíqueran cosoiri itapún cato quëmapiroso huayuninso itapún paco munshihuante sapita nacapa itopiso peinéñquë paco yaipi quëmopinénpitaré chachin ocoirahuatoma quëco iterin.²³inaquëran huinapisa huayuninsopita itapún pasahuantoma ocuico sanapi nacapa itopiso yaipa pápin a'shin ya'inpítanta quëmopinánpitanta quemaco quemarahuatoma yonitéquë iserairosa yahuë piso achetë nopa yunitequë yahueina iterin. ²⁴Inaquerán iterin yaipa ninanoquë yahuëpisopita ahuiquitoco yosé marë yahuërinpitachin amá ahuiquitocohuë coriqui oro yaipi yosé mare acuahua iterin.²⁵cosoiri papoyatérinso mushihuante sanapi nacapá itopiso pápin peinenque huenantain yaipa quëmupinenpitarechachin huenantaina israirosa yahuëpiquë huachi iterin.²⁶apóatón cosoiri iterin iporaso inquémasona yosé naninso co natetomahuë quirico ninano quë panantahuatama huinama paninán nininso nasituachin topina quehuénapón inaquerán huinama píquerán nininsonta chimipiahuya nasitapoón iterin. ²⁷senirori cosoi cataparin nitón yaipi parti nahuinin.

Chapter 7

¹Nicaponahuë Israiro'saso co natëtopihuë noyanicaiso masharo'sa atahua'tacaso nini'so mapi. Acaya, huinin carochi, huinin Zapotir, huinin Zirasë inapitaso cota huëntono'sa masharo'sa mapi, a tahuatacaso nininso Sinioro'so nohuitérin Israiro'sa conoyahuë ninin.²Cosoi Quirico' ninano quëran quëmapi'sa aparin hain ninano'quë, nisa'huaton ina yacariya Bitapin ninano yahuërin, Ina yacariya pitiri ninanon'ta. Inari itérin "paco nopalico" napotohuachina quëmapi'saso Hain ninano nicapona papi.³Inapitaso Cosoiquë canquira'huatona shahuitopi ama ya'ipi piyapi'sa apaquë'sohuë Hain nina'noquë. Apaqué pa'ina cato huarancahuë nípon, cara huarancahuë nípon piyapisa, apaqué Hain ninano yacon'china. Ama yaipi piyapi'sa apaquë'sohuës ina pitaso pipian yahuëpi.⁴Napo'rahuatón cara'huaranca sotaro'sa, papi Hain ninano yacontapona. Nicapona'huë Hain ninano'sari menséra'huatona nita'atopi.⁵Onpoatonta quëmapi'sa Hain ninano tēpapi cara shonca saota quëmapi sotarosa naporahuaton imapi ninano yacoanaquë huarë papi aquë papirinahuë imacatona térapí naporahuato tahuano'té, tananquë icantatona canapi. Ninanoque yahuëpiso téhuatona yonquinëna quëran co chiniquën cancantopihuë⁶Ina quëran Cosoi cotonën osharin. Israiro Ancianosa'so nípirinhuë, mosquë motonëna anéhuëtopi inaporahuatona isonahuatona Sinioro caposonén noténanquë moshorápi. Inapoatona ya'ipi tahuëri ihuaquë huarë, monsharapi'.⁷Ina quëran Cosoi ténin: "Mahuantacha Sinioro Yosë ¿Mamarécha shahuitérin isopita piyapi'sa pentotocaiso Cortanii nicaya? ¿Inapotatoncai Amori'rosa apantéranci atahuantincái'so ti? Cortanii aquétérán quëparitérai naporini téhuëñchinso noya ni'ton huë".⁸;Sinioro! ¿Mata caso ichinquën, ipora Israiro'sa minsépi pipirahuatona taapi inimiconosa noténanquë?⁹Ipora canano'sa yaipi parti yahuëpisopita natantapi. Inapo huachin inahuaso tahuirapitarin'nënpoa inapotaton'poa, nini'nënpoa nanian'tapi, piyapiro'sa huachi. Iporaso ¿Mata onpoa'rín panca ninin'téran'so?"¹⁰Sinioro'ri Cosoi itérin; Huaniquë! ¿Onpoa'onta quëmaso' isonaton nosorotaran moshoton nopaqué huarë paquëmaton?¹¹Israiro'sa oshahuanpi. Inapitaso co natëpihuë cari camaiterahuëso. Ihuatopi masharo'sa quënanpi'so mapi co macaiso nípirin'huë. Inapitaso ihuatopi, Oshanënan'ta po'opi. Ihuatopiso inahuara'epochin yonquipi.¹²Inapoatona Israiro'so co nani topihuë inimiconëna minsécaiso. Inimiconë'na ta'anapipi, inahuara'chin yonipi co noyahuë yahuëcái'so ya'ipi masharo'sa po'opinan ninin'so atahuan'taquë huarë, naporó huarë capitároco nísharahuë.¹³;Huanira'huatón! Ca marë anitotéquë piyapi'sa tashiraya marë campita, noya nitotoco, noya yonquico. Onpoatonta Senioro Yosë Israiro naporin. Israiro SInioro Yosënën naporin. Yahuërin yai'pi masharo'sa atahuantacoso nípirinhuë. Ipora'huanta chihuin'capinan canpitataquë yahuarin Israiro'saquë. Napoaton co nanitérámahuë inimico chinitacoso yai'pi masharo'sa oshérë'taquë huarë téhuëñchinso.¹⁴Tashiramiachin nisha nisha huëntón'sa yanocaiso yahuerin Sinioro'ri huayoni'so huëntón'so nípi'rihuë quëmopi'nënpitaré yano'ina. Sinioro'ri huayoninso'pitaso nípirinhuë yanoina quëmapi'sa anaya, anaya.¹⁵Huayoninsopi'taso masha onpo'apona masharo'sa ihuato'pi niton; apë'pona, ya'ipi pë'inën, ya'ipi masharo'sa yahuëtérino onpoatonta Sinioro pénéntérin'so tapirin ni'ton Israiro'saquë o'shahuanpi.¹⁶Naporó Cosoi'so tashiramiachin huënsë'intarin Israiro'sa ayacaritérin, ana huënto, ana huëton huayonpiso'ta cota huënto.¹⁷Cosoi quënin cota huënto, quëmopinën'pita huayonpi Zirasë quëmopinën Zirasë quëmopin'en'pita anaya, anaya. Zapotincon'ta huayon'pi.¹⁸Sapotín quëmopinën'pita quënin anaya anaya Acaya huinin carochi huinin Zapotín huinin Zirasë inapi'taso huayonpi cota huëntono'sa.¹⁹Acaya Cosoi'ri itapon: "Hua'hua Sini'o'ro Yosë notéténan'quë notéquë shahuitoco. Shahuitéquë co noyahuë ninanso. Onpo'inconta shahuitoco ¿mata onporanso? Ama caso po'otocosohuë."²⁰Acaya apanitérin: "Téhuëñchachin oshahuanahuë Sinioro Yosë noténanquë ina pochin ninahuë caso.²¹Nishahuato noyarahuë noya noya némëtë papironiaquë nípiso. Noporahuatón cato pasaté coriqui prata yahuërin níshahuatón anara huara oro quëran, inaso quënin miria quiro na'con, ina noya'to manahuë. Huë'erahuëso acoana huanca'nachin po'orahuë coriquité prata inantapi aco'ana pa'piterahuë."²²Cosoi shahuinapiro'sa aparin ta'arahuatóna huë'érinqué masharo'sa po'orinsopita matacaiso marë pa'pi ni'compachinara po'orinsopita quënhauapi coriquité prata, acorinsopi'ta matopi.²³Ina'pitaso huë'eshinantéquë ya'contahuatóna masharo'sa po'orinso matopi Inaquëran Cosoi quëshipi ya'ipi Israiro'santa. Sinioro notéra'huatóna noya'niacopi.²⁴Cosoi ya'ipi Israiro'sapitaré mapi Acaya Sirasë huinin inaso, prata, némëtë, huara oro gran, huinin'pita quëmapi'sa sanapi'sa, o'huacanën, moranën, o'huicanën, huë'érinso ya'ipi masha yahuëtérino, acoro itopiquë quëpapi.²⁵Ina quëra Cosoi ténin ¿onpo'atonta napo'onin nininso canti'irinpoa? Sinioro'so quësarín napo'onin quësarín apirahuë nípon. Ya'ipi Israiro'sari napiquëtahua'tona pénquë ahuiquitopi.²⁶Ina'pitaso Napi amitë amitë itahua'tona a'inahuapi iporahuatóna inaso yahuarin. Inaquëran Sini'o'ro nohuitérin'so asanoma'rín. Napoaton iporahuatóna ina rotëso acoro itopi.

Chapter 8

¹Siniorori Cosoi napoterin: Ama Tēhuaquësohuë ama payanquësohuë caro'conisaran yaipi' piyapiro'sa sontarosa. Nanpëcontaqüë Hain notëquë', carinquëma imirahuë quëtaran quëma. Hain copirno yahuërinso ninano nopenänta. ²Iso pochi Hain copirno nitarahuë Quirico ninano copirno nitérahuë pochin nitarahuë. Iporaso nipurinhü yaipi masharosa ya'huërinsopita canpitanguën nisarin. Canpitari pécotan pochin noyá na'pitoco ninano nicotanaquë'. ³Napohuachina Cosoiso huanirin yaipi sontarosa, quépacaso marë Hainquë. Napoaton Cosoi huoyonin cara shonca huatanca pochin quemapi'sa chiniquë ahuëtonapiro'sa, Tashi nipachina a'parin aipiram. ⁴Inari Camayaton itapon pécotan pochin nitoco Hain ninano. Nani yacarihuata ama ninano aquë patocosohuë. Naporahuaton campitaso noyá yonquichinaco. ⁵Yaipi quëmapisa quëma ca'tanaramaso yacaria hua ninono. Ahueinenpoaso marë, pi'pihuachina' ta'arahuatehua amasha yahuincanapiahua Ihuapochin. ⁶Pipihuatama quia pinenhueiquerán amasha yahuincanapiahua ninano napoaton tēcapona inahuaso, Ihua napoterehuaso pochin nitantarëhua tapona napoaton ta'anapíahua. ⁷Napohuachina campita'so na'pirama quëran, pi'pirahuatoma ninano ya'copirapico. SInioro Yosënëma ni'ton, ina imirin quëran chachin ninano quëtarinquëma. ⁸Nani huachi ninano ya'copira pihuatama ichinpirahuitama. Nisarama ya'ipiya SIniora camaitérizo chachin nipatama. Carinquëma camairanquëmaso' ni'sarama'. ⁹Cosoiri a'parin inahua inséquësona napicaiso marë', pitiri ninano Hain ninano inapitaso quëparitën pi'i ya'coniso partiran. Naporor tashi Cosoiso piyapinépitare huë'ësapi. ¹⁰Cosoiso cohuarda noya tahuëri nishatarasohuë capayatérerin sontaronënpita camairín noyá yonquicaiso marë, Cosoi, Israiro aneiono'sa inapita'ton Hain ninano ya'contapi. ¹¹Ya'ipi sontaro'népitare chachin huënsëintarahuatona ya'caricai marë, ninano. Inpitasona ninano ya'carirahuatona atahuantoco pi'i ya'coninso partiran napotopi. Hain ninanoquë Na'con tanhua'no' Tërosa', ya'huërin Haiquë. ¹²Inari huayonin ana'terapo huaran quëmapi'sa acorin na'picaiso marë' co pi'i pi'piso partiqueranhü ina huancanachin ya'huarin pitiri ninano inaquëran Hain ninano'ra yahuarin. ¹³NIquë chihuicarin noya noya sontaro'sa nininso pi'i ya'coniso partiquëran ninano, ana'pita sontaro'sa quëparitérino co pi'i ya'caniso partiran ninano. Naporor Cosoiso tahanan nicotanaquë tahuërinpitérin. ¹⁴Hain co'pirnoso' isërai sontaro'sa quënanin, napoaton tashiramiachin huënsërahuatona pa'sapi Israiro'sa ahuápona' cortana'i, tahuán nicotanaquë na'pipi Inahuaso co nitotopihuë napipiso onporahuatonta ninano yacuntacaiso pinënquëran. ¹⁵Cosoiri yaipi Israirosha shahuiterin yaipi miséarama Inahua yahuëpisopita ninono ta'anapíhua inotéro parti quëhuarë pa'ahuá. ¹⁶Ya'ipi ninonoquë ya'huarinsopita Cosoiso pininquëran imasapi inapotona ninano', aquënanpirapi huachi. ¹⁷Co huachi ana'quëmapiro'sa téranta ya'huërin Hain ninanoquë, pitiriquanta inapoaton Israiro'sa imasapi. Inapotatona ninono co huachi tahuërétopihuë Israirosaranchin imasapi. ¹⁸SIniori Cosoi itapan: Imiranquëran nansanén ma'sahuaton, Hain ihuëtqué. Naporahuaton imiranquëran chachin Hain tiyanantarán, Cosoiso nansané ma'sahuata ihuëtachinaquë', Hain ninono'. ¹⁹Sontorosa tahanan nicotanaquë napipiqueran pa'sahuatona noya ni'sapi onpo yaricaisona. Inahuaso ta'arahuatona ninanoquë ya'conpi ya'copiratona aroáchin ichinpirapitoppi ninano huachi. ²⁰Hain quëmapisa tahuërahuaton pinéquieran quenanin conai ninano huancanaquëran pipirarin pi'irotë quëhuare pantarin. Inapotohuachinara co huachi nanitopihuë insérantéranta pi'pi caiso Israirosha sontaroso taápiso naquëranchi huënantapi niahuecaiso marë. ²¹Cosoiri ya'ipi isërairo'sapitare conai tomotérino quënanpi nani huachi napirinsopiri ya'cohuirahuipi ta'tona naquëranchi ta'huërantapi Hain ninanoquë chachin huëntatona ya'ipi quëmapisa Hainquë ya'huësopita ya'ipiya atahuantochinapi. ²²A'napita Isërai sontaro'sa ninanoquë ya'conpi'so Inapitanta. Aipiranquë pi'pihui, niahuecaiso marë', napohuachina Hain quëmapi'sapitarë, Isërai sontaro'sa niahuerapi co nanitopihuë insérantéranta pi'picaiso ni'ton, anatérän, anatérän niahuerapi. ²³Hain copirno'so co tēpaponaihuë to'pinan masahuatona quepapi Cosoiquë. ²⁴Nani huachi Israirosha ahuëtatona canatuachinara tahuëreimantapi, niahueatona atahuantomiatopi. No'panéna inotéro parte isërairo'sa imapiso nipurinhü isërairo'saso naquëranchi huënantapí Hain ninanoquë. Na'poro inapitaso hua'na'quëran sahuëninë inëshi niniso ocoirahuáttona yaipi tiquipi huachi. ²⁵Naporor tahuëri'sa Hainquë ya'huëpisopita yaipi quëmapisa, sanapi'sa inapita chiminpi shonca ca'to huaranca piyapisá. ²⁶Naporohuarë Cosoita nansané ihuërinso co apamayaterarinhuë ya'ipi Hain ninono ya'huërinsopita atahuantacaihuarë, apamarin. ²⁷Israirosaso yaipi masharosá yahuerinsopita Hain ninanoquë ohuáca coriqui oro Inapita noya macacaiso shahuiterin Siniorori Cosoi. ²⁸Cosoiri Hain ninano ahuiquitohuachina, náponin aeorin. Inaquë ya'huëpi'sopita tananpitochinapi iporahuanta'. ²⁹Hain copirno'so nipurinhü naraquë tonpopi. Ihuaraya quëhuarë inaquë ninin. Nani huachin pi'i ya'conpachina Cosoiri camairin copirno nonën Iquiritaicaiso marë', ina quëran pi'tahuachina ninano ya'coanaquë ya'cáconin. Ni'ton, anotérin. Napachina na'pique Tiyanantatona nónya imotopi inapotopiso, Iporahuanta ya'huarin. ³⁰Inaquëran Cosoiso a'na artaro ninin Yosë chinotacaiso Israirosarë chachin Ipano Tananquë. ³¹Moisësë'so no'tequë Sinioro marë sacatérin ni'ton, inari camairi Isërairo'sa ma'sona, nicacaiso

nishitérin ana quirica. Moisésë Téniso chachin: A'na artaro ni'que na'piquérán co incaritéranta patétérinsohuë. Inaqué chachin Senioro marë ahuiquitacaiso marë a'nanta Sinioro marë acopisopita tepatona tomaquénáchin ahuitoco nanan anoyatacaiso marë'. ³²Inaqué chachin Isérairo'sa nicasoi na'pi aipi nishitopi masona nicacaiso Moisésë naporinso'. ³³Ya'ipi Isérai anciono'sa, sontaro hua'ano'sa, coisénta, ana'téran, ana'téran huanitopi, cartaro. Corto hua'ano'sa. Nipitaro'sa inapitaso' Sinior caposonë, piténapiro'sa. a'naquëna nisha piyapiro'sa natipo itopiso. Mintano'santa huanipi Moisésë ni'tonéquë ananta Inicina ananta mitan ipan. Tanano'sa noténanquë, inahuari catahuarin Iséraro'sa no'tequë Moisésëso Sinioro marë' sacatérin ni'ton, camairinso ya'nancaniaritiri quéranhuarë nininso Ténin. ³⁴Inapiquérán ya'ipi naporinso nanan Cosoi nontérin noya catahuarinso co noya nininsota inapita ana quirica nishitopi masona nicacaiso' amareë'. ³⁵Coya'ipi Moisésë camaitérinso Cosoi nontehuën natanacaiso' Iséraira'sa niyontopiquë'. Inaque chachin nisha piyapiro'sata, sanapi'sa hua'huaro'sa inapitanta natanapi ni'ton napotérin

Chapter 9

¹Ya'ipi hua'anusa ya'úpisupito Corta'ni ya'caria mu'tupiru'saquë inaquëran nicu'tunu'saquë, custa ya'caria Mar Mi'titiraniu, Lipa'no, Parchi, Hiti'taru'sa, Amuriorusa, Ca'nanëurus, Firiziuru'sa, Hipiu'rusa, ina'aran, ipu'siurusa. ²Ni'huëntunahuatuna a'na Sun'tara hua'an Hua'yun'pi, au'tacaisu marë, Cusui Is'rairosa.

³Un'purusuna, na'ni ca'paun ya'uhuanusa na'tan'tupi Cu'sui, unpupinta yun'quirinsu Qui'ricurusa Ina pi'quëran hairusa, ⁴Ina'huasu ni'sapi un'pu nun'pinacaisuna. Na'nan sha'huina'pirusa puchin. I'nuahuasu ya'nupi a'mu'píquéranta nisha yanupi mu'ca'ruya a'mu'ra'piapi sa'cunë'nanta u'sapinan na'purahuatuna, Mu'caru sha'huë'të quë'ranta ma'sha'nëna su'pi'napiapi na'purahuatuna pu'urunëna. A'pëpëtérapiapi pi'nunta, Cu'u u'uchina'chihuën, Në'huëifa'chin, chi'chiruisa chi'chiruisa chin, sha'huë'tënta pa'pirachin, ni' conin.

⁵Sa'patënnanta pa'pisachin nan'tënaquë pu'mura'piapi, na'purahuaton a'mupisunta mu'caruyasa'chin a'mu'rapiapi. Ya'ipi cu'sha'runenanta ya'ipi, pë'tutërianchin. ⁶Na'purahuaton ina'huasu Cu'sui tan'punenquë pu'chin nininquë pa'pi, a'na ni'naua'hua ya'cari-Gircaru I'tupisu, inaquë ni'nuntupi inau'ra, marë, anapita marëta Israrusa: "Qui'yasu a'que ni'nurusa ni'ninquë Ira'tërai, na'pua'ton i'purasu, qui'ya'rë'quëni'nuntahua.

⁷Is'rairusa pi'yapinënpitari I'titarusari, i'tapuna. Nima'ra, Canpi'tasu ya'caria, qui'ya'rëquëma ya'urama:

"⁸Un'purahuatéhuata, Canpitarucuy nu'yasha ni'nuntahua? ⁹Inahuari Cusui itapona: "qui'yasu quëma piyapinënpitaco." Cusuri so natanin: "¿Maninquëmatá canpitaso? ¿Intoaranta huënama? itërin." ¹⁰Ina'huari i'tapuna Cusui: "Quë'ma piyapinënpita huë'pi a'aquë ru'paquëran i'sequëhuarë, se'nioru nininenquë quëma yu'sënën. A'na'a nan'nan na'tantërai i'namarë ya'api I'quipituquë ni'ninsu. ¹¹Ya'ipi, ca'atu amu'rio'rusa, hua'annusari ni'ninsu cor'dani shu'nu. A'quëteran Si'on, Hispún hua'an, na'purahuaton pa'asan hua'an, as'tarotiquënta. ¹²Ya'ipi mashurusari, ya'ipi ya'upisupitari nu'pa Hua'nentupisu, ni'sha'hui'tupi: "Quë'pacuna, cu'sharunënmanta, Ira'taramaquë I'nare'quëma niyuntunpa'tama, sha'huitucu: Quiya'su canpita piyapinëncui, pa'ahua nuya'sha ninuntahua quia re'quëma." ¹³I'supuchin cu'sharunehuë, Huë'ya huëya, pëi'nëiquëran que'piraihuë pipiraiquë rahuarë, naru'pa nincanahuaihuarë. Ni'pirinhuën, I'purasu ya'nirin, naipurahuaton pe'tutërin. ¹⁴Sh'a'huë'terusanta vinu ta'paicahuisu marë, ni'ririhuën, mën'tatuatëra, anu'rachin nu'shatu'unin. A'murai'sunta sa'patëne'huëinta nu'shatërian chin, na'purupi I'ra'teraiquë." ¹⁵Is'rairusanta quë'pasapi cu'sharunëna, na'papunahuë, cu'ú Senioru sha'huitupihuë. ¹⁶Cusuisu na'nin ninuntupi I'nahuarusarë. Nu'ya, ninuntupi. Nu'ya ya'ucaisu marë. Ni'nanunënaquëta, Ni'camaipisunta ninuntupi I'nahuarë. ¹⁷Ca'ara ta'huëri Is'rairusarë ni'huntul'pisu pi'quëran, i'nahua're ni'yacunapapi, ya'caria niya'ca'papisu. ¹⁸Na'puru, Israirusa pa'pi ni'nanunënaquë Ca'ara ta'hëritahuas. Ni'nanunënasu i'supita, Ga'paun, Cafira, Bi'irut, i'na'aran Qui'riat, Jiyarim.

¹⁹Is'rarusapitasu cu'ya'cuntupihuë i'nuahuasu hua'anënpita na'nin yus'cuarë ta'pi Sinioru, Nininëquë, Is'rairusa yu'sënën. Ya'ipi Is'rairusa, cuachi nu'ya ninuntupihuë hua'anënpit'arë, na'puhuachinara pi'yapinënpita. ²⁰Ya'ipi hua'anën pi'tari i'tapu'na pi'yapinënpita: "Qui'yasu na'anin ninai yuscuarë, tu'nai Sinioru marë, Is'raisu yu'sënën, I'purasu cu'huachi ma'sha ni'unputacasu ma'rëhuë. ²¹I'su puchin nia'hua ina'huarëquënpua: Na'nianta'marë ni'nuhui'rëhuasu na'ani yuscuarë tu'naisu pi'quëran, nu'ya ya'hua'ahua hu'chi. ²²Hua'anusari, piyapinënpita I'tapuna: Ta'ana pi'tahua. "ya'uina." Na'purahuaton ca'pau'nitarusa ni'pirinhuë i'huë chiyatunapi ta'arani, na'apurahuaton I'shanta chi'yatupi, ya'ipi Israirusa a'nanitupisu, hua'anusa, tu'pisu cha'chin inahua marë.

²³Cu'suiri përa'ton na'putërin: "¿Un'pan'ta ni'nunpi'tërehua, ni'nuntërehuasu: Qui'yasu, ni'pirinhuëna pa'pi a'quë quë'rahuarë I'sëquë, can'pitasu ya'urama ya'carishahuaya qui'yarëquëma? ²⁴I'purasu, na'purama niton, ana'inta'ranquëma na'purahua'ton, na'cunquëma, can'pita ca'maiyarinëñquëma, a'naquëni'i'huë ma'sarama, i'sha yu'së pei'nëmarë ma'sarama. ²⁵I'na'huari a'panituna Cu'sui: "i'ta'puna ma'marëta ca'amai'rancupitarí Si'nioro yu'sënënparinquë, ca'mairin pi'ya'pinëñ Muisës quë'tëquë yai'pi ru'pa, na'purahuaton, ya'ipi ya'uhuanu'sa ta'huantquë, i'na nu'paquë ya'upisupita na'pa'punahuë, Te'huaiterahui, chiminahua'is quëma na'intérancui. Na'pua'ton, i'napuchin nin'nai. ²⁶Ni'quë i'purasu, quëma ya'cupiarancui. Ma'sha ya'nupachin nuya, o nu'ya, nuya quëma'marë, ni'cancuisu, ni'quë. ²⁷Na'purahuaton Cu'suisu i'su puchin ni'nin ina'hua ma'rë: yun'qui'nëna a'ya'tupi Is'rairu piyapiza, cu'u tëpapihuë. ²⁸Na'puru ta'huëri, Cusuisu ni'sarin, Ca'paunitarusa Ca'amaisarin, i'huë Pe'shitena'pirusa, i'sha chi'yatunapirusa Cu'munita marë. Na'purahuaton, Si'nioro chi'nutupisu, pë'imarenta i'pu'rahuanta i'na'puchin, ni'sapi, Si'nioruri, hua' yuntërinsu, Nu'paquë'.

Chapter 10

¹Quirosarin copirno Atonisë itopisoso', nanan natantérin: " Ai ninano piyapinënpitarë'chachin Cosoirë ata'huantérin. Inapochachin Quirico ninanonta copirnonënicachin nitérin. Naporahuaton Capaon ninanoquë ya'huéhuano'santa' Cosoirë' anoyatatona, cohuachi nino'huipihuë', " topiso', natantérin. ²Napoaton Quirosarin ya'huéhuano'saso', pa'pi të'huatopi: "Capaonso' panca ninano'. Copirnohuán ninano'ro'sa pochin niconin. Ai ninanoquëran panca panca nisahuaton piyapinënpitanta', miso ahuëtona'piro'sa," tēcatona tē'huatopi.³Napoaton Quirosarin copirno Atonisë itopisoso', Iporon copirno Oamo itopiso, Carmoto copirno Pirian itopiso, Naquisë copirno Cahuia itopiso, Icoron Copirno Tipiri itopiso, inapita nanan a'patérin: ⁴"huéco nicatahuatéhua ahuétahua'. Cosoi, israiro'sa, inapitarë' Capaono'saso anoyatatona noya nini'pisomare', ahuëa'hua', " ta'ton nanan a'patérin.⁵Inapoatona a'natéraro amoro copirnoro'saso', nihuëntoppi: Iporon copirno, Carmoto copirno, Naquisë copirno, Icoron Copirno, inapita nihuëntoppi. Sontaronënapitarë'chachin Capaon ninano ahuécaisomarë' tancapitopi.⁶Napohuachina Capaono'saso', Cosoi, sotaro'sa, inapita Quiricaro'quë ya'huéapiso nanan a'patopi: "Manoton huësahuatoma, piyapinëmapitacoi pa'poyacoi. Amororo'sa copirno motopiro'saquë ya'huépiso', nihuëntona'tona tancapitérinaco," itopi. ⁷Napotohuachina Cosoiso', ya'ipi sontaronënpitarë'chachin Quiricaroquëran pa'pi catahuatapona'.⁸Siniorori Cosoi itapon: "Ama inapita tē'huatéquësahuë". Carinquén catahuanquen inapita minséaran. Co inso tēranta nanitarinhü chinitiinënquënsö," iterin.⁹Cosoiso' sontaronënpitarë'chachin, Quiricaroquëran pipipi. Ya'ipi tashi pasahuatona, a'nanaya inimicoro'sa anoantopi.

¹⁰Naporo Siniorori inimicoro'sa a'payanin ni'ton, israiro'sari Capaonquë notohuaro tēpapi. A'napitaso', Piti Oron'pa' ira pa'ninsø masahuatona ta'apirinahuë imaantapi. Asica, Masita inapita parti ira pa'ninquë tēpaantapi.

¹¹Israiro'sa ta'anapiton, inimicoro'saso Piti Oron nicotoana pa'tomapirinahuë', Siniorori chachin inapaquëran panca na'piro'sa tē'yanantérin. Asica ninanoquë ira pa'ninsø nani chachin napotérin. Napotohuachina notohuaro taquipi. Israiro'sari sahuëníquë tēpapiquëran na'con na'con taquipi.¹²Siniorori naporo tahuëri israiro'sa catahuan amororo'sa minsëcaso'. Napoaton Cosoiri Siniro nontaton, israiro'sa natantonëquë camaitérin: "¡Pi'i, Capaonquë tachitéquë". Quémanta yoqui, Acaron nicotoanquë tachitéquë!" iterin.¹³Napohuachinara pi'i tachitérin, yoquinta co huachi pa'ninhüe'. Israiro'sari inimiconënapita i'huérë'taihuarë' naporin. Naporinso', Casiri itopisonta inachachin quiricanëquë ninshiterin. Naporo pi'iso', piiro'të huancana tachitérin. A'na tahérira' pochin inaquëranchin nii'huarin.¹⁴Iracaquëran huare co ina pochin tahuëri ya'huérihuë'. ina piquéraonta', co ya'huérihuë'. Sinioriri chachin israiro'sa ya'huérénomë ahuëtarin ni'ton, naporin.¹⁵Cosoiso ya'ipi israiro'sarë'chachin Quiricaroquë pa'mantapi.¹⁶A'natéraro copirnoro'saso', ta'atona Masitaquë nanin ya'huérinsoquë ya'conatona na'pirapi.¹⁷Namaso Cosoi sha'huitopi: "A'natéraro copirnochachin na'pirapi quënanpi. Masitaquë nanin ya'huérinsoquë nisapi," topi.¹⁸Ina natanaton Cosoiso' camaitérin: "Panca na'piro'sa pi'npirahuatoma nanin pa'copitoco'. Naporahuaton inaquë sontaro'sa acoco a'paicaiso marë'.

¹⁹A'napitanquémanta', inimicoro'sa imatoma ahuéconco'. Sinioro'so Yosënpoa ni'ton, nani quëtérinpoa inapita minsëcaso'. Napoaton ama ninanonënaquë ya'conatona cha'ëinasohuë", iterin.²⁰Cosoiso israiro'sarë' chachin inapita imatona tiquipi. Caraichin inimicoro'sa pairahan ninanonënaquë ya'conatona cha'épi. ²¹Inaquëran ya'ipi Israiro sotaro'saso', Cosoisi nisarinquë noya huéantapi. Naporo inaso', Masita ninano ya'cari canpaminto ocoipiquë nisarin. Naporahuaton co inso inimicori tēranta Israiro'sa ma'sha itacaiso nanitopihuë'.²²Inaquëran Cosoiso' camaitaantarín: "A'natéraro copirnoro'sa naninquë nisapiso', i'soarapitoma quëshico", iterin.

²³Napotohuachina' quëpatopi, Quirosarin copirno. Iporon copirno, Carmoto copirno, Naquisë copirno, Icoron copirno inapita quëpatopi.²⁴Inapita copirnoro'sa quëshihuachinara, Cosoiso' ya'ipi sontaro'sa amatérin.

Inaquëran sontaro hua'ano'sa inarë' ahuëtapona pa'piso itapon: "Isopita copirnoro'sa i'naconotérapiaco", iterin. Itohuachina, inapötéra'piapi.²⁵Inaquëran itapon: "Ama manta tē'huatocosohuë". Chiniquén cancantoco'. Sinioro catahuanquëma ni'ton, isopita nitéraramo pochin ya'ipi inimicoro'sa chinitérinënquëmasopita minsëarama", iterin.²⁶Inaquëran Cosoisoriso', copirnoro'sa tēparapiarin. Inapotahuaton i'huaquë huarë' a'natéraro nararo'saquë pë'tëna'piarin.²⁷Nani i'huaraya nipachina pëtënpiquëran anohuarahuatona, na'pipiso naninquë chachin tē'yatopi. Inapotatona panca na'piro'saquë nanin pa'copitopi. Ina na'piro'saso', iporahuanta inaquëranchin nisapi.

²⁸Inapotaton Cosoiso', naporo tahuëri chachin Masita ninano ahuërin. Copirnonënta' tēparin. Ya'ipi inaquë nisapiso', sahuëníquë tēpapi. Pë'tahuar'o'sa, hua'huar'o'sa, inapitanta' ya'ipi tiquipi. Quirico copirno napotérinso chachin inapitanta' nitérin.²⁹Inaquëran Cosoiso', sontaronënpitarë' chachin Nipina ninano ya'huërë paahuantapi. Inaquë ya'huëpisopita ahuëcaiso mare', pa'pi.³⁰Siniorori israiro'sa catahuaantarín ni'ton, ya'ipi inaquë nisapisopita copirnonënarë' chachin sahuëníquë tēpapi. Quirico copirno napotérinso chachin inapitanta' nitérin.

³¹Inaquëran Cosoiso', sontaronënpitarë' chachin Naquisë ninano ya'huërë paahuantapi. Ina noténanquë ya'huëirahuatona, ahuëconpi.³²Siniorori israiro'sa catahuaantarín ni'ton, ya'ipi inaquë nisapisopita tahuërinquë

canapi. Pë'tahuaro'sa, hua'huaro'sa co inapita téranta nicha'ëpihuë'. Nipinaquë ya'huëpisopita napotérinso pochin inapitanta nitérin.³³ Inaquëran Quisiri copirno Oran itopisoso', sontaronënpitarë' chachin Naquisiquë ya'huëpisopita catahuacaiso mare' huëcapaipi. Cosoiri'so sontaronënpitarë' chachin pashita'parahuatona tiquipi.³⁴³⁵ Inaquëran Cosoiso', sontaronënpitarë' chachin Icoron ninano ya'huërë paahuantapi. Ina noténanquë ya'huëirahuatona ahuëconpi. Ahuérahuatona, naporo tahuëri chachin canapi. Ya'ip inaquë nisapisopita sahuëni quëran ata'huantopi. Naquisiquë ya'huëpisopita nitopiso pochin inapitanta nitopi³⁶ Inaquëran Cosoiso', sontaronënpitarë' chachin Iporon ninano ya'huërë paahuantapi. Caantonahuatona, inapita ya'huërë' ahuëcoantapi.³⁷ Minsérahuatona sahuëniquë ya'ipi tēpapi. Copirnonénanta' inapotopi. Ina ya'cari ninanoa'huaro'saquë ya'huëpisopitanta' inapotopi. Ya'ipi inaquë ya'huëpisopita ata'huantopi. Icoronquë nitopiso pochin inapitanta nitopi.³⁸ Cosoiso sontaronënpitarë' chachin tahuëréantarahuatona, Tipiri ninanoquë canconpi. Canconahuatona, inahua ya'huërë ahuëcontapi.³⁹ Ya'ipi inapita copirnonénarë' chachin sahuëniquë tēpapi. Ina ya'cari ninanoa'huaro'saquë ya'huëpisopitanta' ya'ipi tiquipi. Co ma'sha téranta nicha'ëpihuë'. Iporonquë ya'huëpisopita, Nipinaquë ya'huëpisopita copirnonénarë' chachin ata'huantopiso pochin, Tipiriquënta nitérin.⁴⁰ Inapoaton Cosoiso', ya'ipi ina no'paro'sa manin. Motopiro'sa parti, Niquipi parti, canon parti, tahuano'sa parti inapita. Nisha nisha copirnoro'sari hua'anëntopirinahuë', piyapinënapitarë' ya'ipi tiquirahuatona, matérin. Sinioro israiro'sa Yosënëni camaitérinso chachin nipi.⁴¹ Cosoiso israirosarë' chachin sahuëniquë ya'huëhuano'sa tiquipi. Catisi Parnia quëran Casa'pa' huarë'. Nisahuaton Cosin no'pa quëran, Capaon'pa' huarë'.⁴² Cosoiso' inahua copirnoro'sa ya'ipi minsérin. Minsérahuatona no'panénanta ya'ipi matopi. Sinioro'so israiro'sa Yosënëna ni'ton, Inari inahua ya'huërënamën ahuëtaton catahuarin napotopi.⁴³ Inaquëran Cosoiso', ya'ipi israiro'sarë' chachin Quiricaroquë canpamëntonëna otënpiquë o'mantapi.

Chapter 11

¹Cabin Coperno Asoroquë ya'huerinsoso', nanan natantérin. Na'tantahuaton Coperno Copapo itopiso' Matonquë ya'huérinso', nanan a'patérin. Copirno Simironquë ya'huérinso', ni'sahuaton Acasafaquë ya'huérinsonta nanan a'paterin, ²Norte tanano'saquë Cortani yonsanquë Sur parti Cineret itopiquë, Dor itopiso' no'paquë oeste parti ya'huépisopita, inapitanta nanan a'patérin. ³ina quéran cananeorosanta este parti oeste parti amorreoro'sa Hititaro'sa, Fereseoro'sa, Jebuseoro'sa a'na ninano' tanano'saquë Heveoro'sa inatananquësa'chin ya'huépisopita Mizpa ninano' itopiso' no'paquë ya'ipi inapita nanan apatérin: ⁴ya'ipi sontaronénpitarë chachin pa'nin, no'tohuaro marë' yonsaquë inotë' ya'huérinso pochin pa'pi sontaro'sa. Cahuarioro'sa nisahuaton Caroro'santa no'tohuaro' ya'huétopi. ⁵Ya'ipi copirnoro'sa niquénanpi hora niquétopisochachin, inaquéran pa'pi Merom yonsanquë quira nicacaimarë Isérairo'sarë: ⁶Cosoiso' Yosëri itérin, Ama' téhuaton pa'yanquësohuë inaquë nisaranquë. Tashiraya ipora horaton quétaranquën ya'ipi Isérai' quémapi'sa chimipi pochin., Cahuarionéna' pitanta nishitë tonatérahuëso' pochin nitarahuë Caronénanta ahuiquitahuë: ⁷Cosoí ya'ipi ahuétono'sarë huénin, a'naroachin canquipi Merom ishaquë na'poro' inimicoro'sa ahuépi. ⁸Inimicoro'sa Yosëri isérairo'sa imirinquë quétérin Sahuéniquë ahuétona Siton, Misrefot, Maim, ina quéran Mizpa itopiso' no'paquë este parti itopiso'pa quéhuarë imatona' ahuépi, co' nanopipi'pahuaréhuë' nitopi. ⁹Yosëri na'potérinso cha'chin cosoiri nitérin Cahuarioro'santa nishitérantéteso' pochin ninin nisahuaton Caroro'santa Ahuiquitatë pochin nitérin ¹⁰Na'poro' tahuërisa' Cosoiso ayanquintarin, ayanquintarinquë Hazoro quénanaton manin , Hasoro Copirnoso' Cosoiri Sahuéniquë ahuéaton tē'parin. (Ya'ipi ana'pita hua'anétérinso pitaquéran Hasoroso chini chiniquën nanantérin:) ¹¹Na'poro' piyapi'sa inaquë yahuépisopita sahuéniquë ahuéatona' tépara'piapi, Na'puinchin ni'sha acopi ata'huantacaiso' marë', na'puaton co' a'napiyapi térranta ya'huérinhueñ. Na'puaton Hasoroso ahuiquitopi: ¹²Ya'ipi ninanoquë ya'huépisopita Cosoiri manin, Nisahuaton ya'ipi copirnoro'santa manin, Masahuaton sahuéniquë ahuéton tē'para'piarin. Ya'ipi chachin atahuantérin sahuéniquë ahuéaton: Moisésé Yosëri a'parinpochin. ¹³Co a'na ninano'sa térranta Isériaro'saso ahuiquitérinhueñ, ninanoa'huardo'sa motopia'huaquë ya'huérinsopita, Hasoro' ninanoi'chin Cosoiri ahuiquitérin. ¹⁴Isérai sontaro'saso' ya'ipi ma'sha ma'pi ina ninanoquë ti'quitatona', Ohuacaro'santa ma'pi, Nisahuaton ya'ipi atahuantopi sahuéniquë ahuéatona' co ana' piyapi térranta nicha'epihuë. ¹⁵Mosésé yosëri a'parinpochin, Moisésénta Cosoi aparín. inapoaton co manta ma'sha to'pinan patérinhueñ. Yosëri ya'ipi ma'sha sha'huitérinso Moisésé nicasco' marë: ¹⁶Ya'ipi no'pa Cosoiri hua'anéntérin, motopiahuaro'saquë ninanoa'huardo'sa ya'huérinsopita, ya'ipi Néguev ninanoquë Gosén no'paquë cortani no'paquë Isérai motopi ninanoro'saquë: ¹⁷Halac tananquëran Edon norte parti Baal Gad ni'cotoanaro'sa Líbano ya'cari Hermón pë'natë tananno'saquë, Ya'ipi copirnoro'sa manin , ma'sahuaton tē'para'piarin ¹⁸Hua'qui tahuëri Cosoi niahuépi ya'ipi copirnoro'sa pitare , ¹⁹Co a'na ninanotéranta isérairo'sa anoyatacaisa nohuantopihuë, Capaconquë hipioro'sarachin inapopi. Isérairo'saso ya'ipi a'napita ninanoro'sa manin niahuétona. ²⁰Séñoro nohuanton co na'tantochina'chinhueñ' cancantotona' nanan anoyatopihuë isérairo'sarë, Séñoro nohuanton ya'ipi atahuantaimarë' co no'sororinhueñ, Moisésé napotérinpochin. ²¹Na'poro' tahuëri'sa cosoi huécaton cananeoro'sa atahuantérin. Hiprón, Tipir, Anab huénto motopiro'saquë Séñoro na'porin, nisahuaton Cota huéntonquë, Isérai huéntoquënta' inapochin ninin. Cosoiri ya'ipi ninanonénpita atahuantomiatérin. ²²co a'nayatéranta cananeoro'sa quéparitopihuë, Casa,Cat, Astot inapitaichin quéparitopi: ²³Inahuaton Cosio manin ya'ipi ro'paquë, Séñorori Moisésé napotérinpochin, Cosoiri ina nopa quérin Isérairo'sari hua'anéntacaso'marë', Na'poaton co'huachi aquétë' niahuépihuë:

Chapter 12

¹Israirosaso, coortanii quëran, pii pipirinso parti noparosa yahuérindo huaanëtopi, arnon ii nicotoanaquëran, irmon motopiquëhuarë, icanin naporahuaton yaipi, arapa nopa, pii pipirinso parti yahuériso, yaipi ina noparosa israirosari minsérahuatona matopi, inahua copirnonénasó, isopita. ²Amorirosa copirnoso Sion, itopi inaso ispon quë hua'anëntérin. Aroiroso, arnon ii, nicotoana yonsanquë yahuérin, ina nicotoana huancánachin, carata nopa maninso, ina huancachin pëntonin Capoco ii pahuarë icanin, ina ii pahuarë amriorosanta nopa huanentopiso nanirin.³Naporahuaton arapa nopa, siniriti marë quëhuarë, huanëntérin pii pipirinso partiquéranta cacai marë pahuarë, huaanenterin pii pipirinso partiran sor partiranhuëta piti Isimoto quehuarë, ina queranhuënta pisica motopinicotoana rosaquëhuarë huaanëntérin.⁴Ocoso pasanquë hua'anëntérin, inaso nihuaino piyapi niton, panca piyapi Asotaroto iterii, quë inaso yahuérin. ⁵Inari irmon motopi huaanëntérin, Soroca, yaipi pasan nopa inapita hua anëntérin Quisriorosa, macatiorosa, inapita nopa hua anëntopiquë huarë hua anëntérin. Carata nopa patoma maninquëhuarë, Sion copirno nopa maninquëhuarë yaipi huaanëntopirinahuë.⁶Moisësë Israirosarë chachin, inapita misérin naporahuaton, Moiséseso Sinioro piyapinën nichinaonchachin inapita nopanëna Ropino huënton, Israirosa quëtérin, Cata huënton nisahuaton, Manasisë patoma huënton inapita, a hua anëntérin.⁷Coortanii queran pii yaconinso parti copirno ro'sa yahuépiso, Cosoi Israirosarëchachin yaipi Canapí, Paaro Catásó yipano nicotoanaquë yahuérin arac motopiso siiro yacaria inaso, ina noparosa Israirosari huaanëntacaisomarë Cosoiri quëtérin. ⁸Naporahuaton, Iposiorosa, Iviorosa, huirisiorosa, Cananiorosa, Amriorosa, Ititarosa, inahuarosa nopanënosó niquipo, Inotéro parti motopi tahuannosa, Arapa huëntonosa yaipi motopi Canonamëtérrosanta inari quëtérin.⁹Pitéri notënancuënta. Aicopirno, Quirico copirno inapita yahuapi, ¹⁰Quirosarin copirno, Iporon copirno, ¹¹Carmoto copirno, Raquisé copirno ¹²Icoron copirno, Quisiro copirso, ¹³Tipiro copirno, Sitiro copirno, ¹⁴Oromato copirno, Arato copirno, ¹⁵Ripano copirno, Atoramo copirno, ¹⁶Masito copirno, Pitiri copirno, ¹⁷Tapoamo copirno, Ihuiro copirno, ¹⁸Afilo copirno, Sarón copirno, ¹⁹Maton copirno, Asoro copirno, ²⁰Sinron Miron copirno, Asahua copirno, ²¹Tanaco copirno, Miquito copirno, ²²Sitiso copirno, Oniamo Camiro copirno, ²³Toro copirno, Motopirosa huaanëntérins'o'chachin, Coimo Quirocario copirno, ²⁴Tiroso copirno, yaipiquëran cara shonca anara copirnorosa nininëna nopa huaanëntopiso pita.

Chapter 13

¹Cosoiso' nani noya mashoyatérin. Napoaton, Siniorori itapon : "Quëmaso noya mashoyanquën. Napoaponahuë' na'con chachin no'pa macama'so ya'huarin.² Isopita no'paro'sa ya'huarin Huiristiaro'sataquë no'pa ya'huéarin Quisororo'sataquënta ya'huéarin.³ (Canano'sa no'panéñaso nimirinhuëñ. Sioro quëran caniaritérin. Inaso' no'pa Iquipito, quëran pi'i pipirin pati quëparitérin. Norti parti quëranso', Icorono'sa no'pa mapiquë nanirin. Inapita no'pa Cananosanquën ninin. A'natérapo Huiristia, hua'anosanta no'pa hua'anëtopiso': Casa Asototo, Asacaron, Quiti, nisahuaton Icron, inapita no'paro'sa pa'huanarin macacaso'. Apiorosantan nopena'

ya'huarin.)⁴ Cananosa'so no'panéñaso, Sor parti quëran ya'ipi ya'huarin. Nisahuaton Miaranta'. Inaso' no'pa sitono'sari hua'anëntérin. Ahuicoquë huarë', Nisahuaton, Amororo'sa, no'pa mapiquë huarë ya'huarin.

⁵ Quiparo'sa' no'panta' ya'huarin. Nipano tananosanta', pi'i pipirin parti, quëran, Paaro, Catoquë huarë inaso' Ninano' Irmon motopi nicotanaquë ya'huérin. Inaquëran Nipo, Amatiquë huarë no'pa ya'huarin.⁶ Yaipi piyapiro'sa Nipano, motopiquë ya'huëpisopita Israiro' sontaro'sa nitonënaquë a'paarahuë. Misérëco Mainquë, Sitonquë inaquëpita ya'huëpiso'pitanta' inapotarahuë. Quëmaso' nimirinhuëñ israiro'sa no'pa ahua'anëntamaso' cancantéquë.⁷ Iso no'pa inimicorosa' osorotéra maso' iscon huënton Israiro'sa pa'toma quëtoco, manasënta huëntonta pa'toma quëtoco.⁸ Manasisi patoma huëntonso', Cortaniiquëran pi'ipirinso' parti no'pa manin. Nopino huënton, Cato huënton inapitarë Moiséséri no'pa ahua'anëntrin. Cortani aquëtéra mapi. ⁹Aroiso, Arnoi motopianaquë ya'huérn ina taconorinquë ya'huérin. Ina quëran huarë Mitipa pi'parotéquë incanin ina quëran aquë nimirinhuëñ Tiponta incanin.¹⁰ Seón, Ninanosa quëran huarë, Amoréo Copirno Isponquë, hua'anëntérinsó, Amonita yacari quëran huarë incanin.¹¹ Macatéo piyapiro'sa, Isorita, no'pa, Carata, inapita. Sarcaro'sa, Pasán motopi inaparin quëran huarë incanin.¹² Pasán Copirno, Og, inapitarë hua'anëntopi Astoro, Itérëi. (Rëfalta quë inahuasó quëparitérin) nimirinhuëñ Moiséseso israiro sá sontarosa pochin nicaton minsérin.¹³ Macatéorosasó, Isoritarosa inapitasó nimirinhuëñ, Cotiorosari minsérahuatona a'papi panin. Quisoro, Maca, Ninanosó cotiorosaré no'ya ninicatona iprahuanta ya'huérapí.¹⁴ Nihui huëñtonso co' Moisésé quëtérinhuëñ. Inaso masha quëpatona coitiorosa Sénioro chiotacaiso marë. Ira'ca shimashonénpoa Moisés masha a huiquitaton Yosé chinotérin.¹⁵ Nopi, huëñton shimashonénpoa Moséséri no'pa hua'anëntaco quëtérin ya'ipi huëntoá hua'huarosa nënpita ananitérin. Inahuaso no'panëna. Aroiquëran caniaritérin,¹⁶ Inaso ninano Arnoi nicotoana taconorinquë ya'huérin. a'na ninanonta ina nicotoana huancanachi ya'huéarin ina Mitipa pi'paroténta ina quëran huarë huaánëntapi.¹⁷ Ispon, Ninano quëran Nopita manin, ya'ipi Ninano'sa panën pi'paroténta. Tipon, Pamoto, Paara, Pëti, Mion inapita.¹⁸ Caasaquë, Catimaquë, Mihuatiquë.¹⁹ Quiriataquë, Sipimaquë, Saritaquë, Saaraquë, inapita, motopi inapaontarinquë huarë nanirin.²⁰ Nopinta manin, Piti, Oron, tanano'sa, Pisica, panëno'sa, Piti, Isimoto.

²¹ Ya'ipi Masita ninano'saquëñ ya'huëpisopita Sëonquënta huaanén'tarinso, Amorio huaano'sa Sëon, huaanén'térinso. Moisés catastuarinsopitarë, minsëtopi Matian, Ipi, Rëquima, Sori Hori, Ripa, inapita. Sion no'panenquë hua'anëntopi.²² Naporahuaton israiro'sasó Paramo tēpapi, inaso Pioro hui'nin ninotonapi a'na pitarechachin tēpapi.²³ Cortania; Isha yonsantanterin quëran Nopi huëntonso no'panen nanirin. Inaso shimashonénpohua Nopi huënton ya'ipi ninanohuaro'sa, pi'piyan pi'piyan no'pa quëtérápiarin.²⁴ Cati huëntonso' Moiséséri no'pa pi'piyan pi'pyan quëtérin.²⁵ Aséri no'panénsó ya'ipi ninano'sa quëran huarë. Caraatiquë, no'pa napoichin Amonitaquë. Amonita quëran caniaritérin Aroiquë, inaso Rapa.²⁶ Ispon quëran caniaritantarinsó: Namato, Mispa, Pitonin, inapita no'pa ro'saquë huarë incanin. Maanain quëranonta Tipiri no'panenquë huarë.

²⁷ Motopi nicotohuanaran Moiseri quëtérin :Piti, Arami, Piti, Nimira, Socoto, Saon, inapita. Anapitaso quëparitopi Sëon hua'anëntérinquë, Hispon huaanëntérinquënta. Cortani, naniconin quëran huarë Marë, Cinirita pamarinpa. Ina'so cortani a'quëtë.²⁸ Inapita mini shimashonénpohua Cati huënton israiro'sa no'pa niquétopi hua'anënta caiso marë. Ninanohuaro'sapitarë chachin ananitérin.²⁹ Inaquëran Moisésé, israirosa no'pa quëtantari, paton huënton pochin Manasënta. Napoichin piyapiro'sa paton huënton Manaséquë ya'huëpisopita, a hua'anëntopi, pi'piyan pi'piyan Moiséséri anitérin.³⁰ Inaso no'pa caniaritérin Manainquë, ya'ipi Pasanquë, Oqui hua'anëntérinquë, Pasan hua'anquë, inapita. Inaso satá shonca Ninanosa Airinquë nisarin.³¹ Caarata pa'tomachin, nisahuaton Asatarota, Ëtérëi Ninanosa'so (Pasán, Oqui, Ninanorosa' hua'anëntérinso), Maquiri, quëran pi'pipisopita patomachin, ina'so Manasë hui'nin. Maquiri piyapinénpitsa ya'ipi huënton huarosa'rë no'pa ananirin.³² Moapa, panën pi'paroténta Moiséséri israiro'sa ahua'anëntérin. Ina'so Cortania aquëtë, Quircó notënanquë.³³ Nihui huëntonso' israiro'sa co Moiséséri no'pa quëtérinhuëñ hua'anëntacaiso. "Sénioro israiro'sa yosén marë" inahua nani shahuitérin chachin, ninin.

Chapter 14

¹Isoso' Canan no'pa Israiro'sa itopisoari quëtérinso, Non hui'nin Osoi itopiso quëmopinënpitarë chachin, ya'huëcaiso marë pa'pi, tatamasho'ina Isérairo'sa no'panënqué papi ya'huëcaiso marë.²Siniorori Moisësë sha'huitérinso chachin nipi, no'panëna patahuatona Canan parti pa'pi ya'huëcaiso marë, Siniorori Sha'huitérinso chachin, nisha, nisha parti papi ya'huëcaiso marë. Iscon huëntono'sa, hua'anéntapi ya'huëcaiso marë ina nopaquë.³Moisëséri quëtérin cato huënton miria pochin, quëtérin ya'huëcaiso marë. Cortani'i aquëtérän paatona ya'huëcaiso marë, quëtérin nipurinhuën, nipuriroraso co no'pa quëtopihuë⁴Cosi Shinpita inapitaso cato huënton ya'huëpi a'naso Manasisi huënton, ananta Ifrai huënton. Itopiso, co no'pa quëtopihuë, ya'huëcaiso marë, Naporo nipuriroraso ninanonëanchin pipi'sha nopa quëtopi ya'huëcaiso marë quëtopi, pë'tahuataciso marëa'chin quëtopi, inai'chin quëtopiso.⁵Israiro'sa ninanoso nipurinhuën Siniorori i'raca Moisësë Sha'huitérinso chachin no'pa yahuëtopi⁶Ina piquëran coota huëntonosa huëpi Cosoi nontapona, Icaai no'paquë huëpi, Carë, Ioni hui'nin inaso, quëmopinënpitarë chachin huëpi, Cati Parni itopiso huëpi Cosoi nontaciso marë: "Quëma nitotérän, naporo Siniro chachin Moisësë nontaton itapon, ina nopaso quëtaranquën quëmaquën, Carinquën chachin a'notaranquën itérin nontaton⁷Naporo caso catapini shonca pi'ipitasoco Moisësö Siniro marë Sacatérin, ni'nahuë ina a'parinco Cati Parni no'pa nica'huaso marë pa'nahuë. Ina ni'nahuëso cari cancanéhuëquëran quëmarahuë nitotaciso marë.⁸Napoaponahuë iyaopitaso, piyapi'sa têhuatatona, tê'huainpita pa'pi itérin caso nipurinhuë Siniro catastuarinco ni'ton noya Pa'nahuë. Siniro imarahuë ni'ton co têhuarahuë ténin.⁹Naporo Moisës nontatonco itaponco: "quëmaso ina no'paquë pa'nan nicapon ni'quëhuarë quëmaquën no'pa nisarin itérinco, Siniro quëmaso no'tequënatérän ni'ton inaquë ya'huanan iterinco."¹⁰¡Ni'quë ipora Siniro catastuarinpoaso quenanéhua! caso catastuarinco, catapi shonca a'natéra'po pi'i ya'huëtérin ténin, Naporo tahuëri'saquë Isérairo'sa inotéro parti pa'sapi. Iporaso nipurinhuë huachi po'sa shonca a'natérano pi'i ya'huëtérinco ténin.¹¹Naporo tahuëri'sa chini'quën nisarahuë chini'quën nicasoco Moisësë a'parinco naporo co sanpatérahue, pa'sahuato o'mantarahue ténin.¹²Iporaso huachi tanan no'pa quëtoco itérin SInioro nohuanto, quëma nitotérän chini'quën piyapi'sa anasio ninanoquë ya'huëpi, itérin nontaton, Siniro catastuarinco ténin.¹³Inapiquëran Cosoiso Yosë nontérin Iporon no'pa ya'huëtacaiso marë, Iconio hui'nin quëtérin Cari ya'huëcaso marë.¹⁴Naporo chachin iporon no'paso, Iconio hui'nin Carirí itopisoari hua'nëntérin Inaso piyapi Siniro imamiatérin, Israiro'sa chinotopiso chachin chitérianta.¹⁵I'raca iporonso quiria arpa itopi inaquë a'nara panca piyapi ya'huërin ana itopi, ina piquërango co huachi ni ahuëpihuë noya ya'huëpi huachi.

Chapter 15

¹No'pa co'ta huéntono'sanquénso pancaro'të inaso Intopahuarë nicanconin Ziton, Inotéra parti pa'nin Sor parti Inasó. ²Ina pa'tahuatona Sor parti pa'nin ca'cai marë, huinirai parti. ³Panin inoran paantorinso ocrapin tonan pi'piterin ina pa'sata huaton Zen. Itopiso nonpeterin cate Parnëa Ëzron itopis. Nanpétorin ina nonpetahuaton atar parti pa'nin ⁴Ina na'huetantarahuatón asemón parti pa'nin I'quipito parti pa'nin inaso' marëqué pipirin. ⁵Ca'cai marënta, ni'piri huén Cortaniquë Chinpirin, pi'i pi'pirinso parti inaso. ⁶Cortaniso ni'pirihuén pë O'cra na'huetahuaton pëe arapa Itopisó parti panin. Ina pa'satahuaton po'an na'pi Itopiso na'npétérin. ⁷Inaquérán no'pa na'nirinsopa canconin tipiri Itopiso motopi nicotoanaparti panin Acoro. Itopiso parti panin pi'i pi'pirinso parti inaso. Inaran corina Atomín. Tahuitahuaton ni'cotoanaparti panin. Ina na'huétantara huanton Sémë huinanparti pa'nin. ⁸Inaran. Pin Inon nicotuana parti panin époséo ninono itopiso quirosorin inaso. Inaran corina nicoaana énon, Itopiso parti ponin nitiquirinsoso ni'pirihuén nipain nicotuana parti. Pi'i pi'pirinso parti inaso. ⁹Inaran. Corina huinan netoa parti panin, ina quérán. Iporón. Tanan parti pi'pirin. Ina quérán pa'ara quiria. Ëarin co'niterasa huaton panin. ¹⁰Inaran pa'ara tahuiterasa huanton Sirin, tonan parti panin Ina na'huétantara huaton Ëarin tanan. Ya'cari pa'nin pi'i pi'pirinso parti quesaron, no huaratahuaton pë Sémë, téná parti pentonin. ¹¹Inaso corina pi'piterin Icron Secrón Inapita pa'satahuanton pa'ara tanan parti panin apeníi. Pahuarë panin marëqué nanirin. ¹²Na'niconinsoso ni'pirihuén pa'ncai marëqué. Inaso cotá hué huentono'sa ya'hué píquë. ¹³Inaquë Cosoi Siniorori camairinso nicacasó marë'. Cosoiso ni'pirihuén Iconi huinin carë, Iterinsó no'pa quëtérin co'toro'sa huentonquë; Quira Arpa, Inasó ni'pirihuë ipron piyapi (Arpaso papin Anaque). Itupi. ¹⁴Na'poro Carësë Anaque huininpita Inaqueérán o'coirin Sësaë Aëman Tarmai Ana shinpita inahuaso'. ¹⁵Ina'pora huanton Carëso tipiriquë ya'huepiso'pita pa'caporin (Tipiriso ni'pirihué Quiria silui itopi Inanta) na'poro. ¹⁶Carëso tapon "Incariton sona Quiria Sëhuë ma'pachin hui'nahué aco'antaraħuë." ténin. ¹⁷Na'poro Quiria Sëhuë Otonirori manin Queria huinin Inaso na'poaton Carëriso O'toniro huinin a'coantérin Acaso Itérinsó. ¹⁸Ina píquérán acasaso otoniro pa'capara huaton Itapon pa'aton ta'tano'pa na'tanquë Itérin. Na'poro casaso moraquéranno'huarachinara pa'pini Itapon. ¿Ma'ta nohuantérän? Itérin. ¹⁹A'casaso pa'pin Itapon. "Onpopionta noya nininsó canta' ca'tahuaco to'pirahué nani no'pa quëtérancó' niquéhuarë. I'shanta quëtantaco." Itérin na'poto huachinará Corëriso huinin Isha Inainapa nininso ya'poriamichin ni'ninsó quëterin. ²⁰Inapochin co'ta huénto huéntahuanén pitarechachin quëtérin. ²¹Sor partiquérán Itomoro'sa no'pa hua'anentopiso', co'ta huéntonquë ninanoro'sa ya'huérinso pita'. Casérë Atarë Acoro, ²²Cena, Tëmona, Ata, ²³Cëtë, Hazora, Itanán, ²⁴Zihuë, Tërema, Pëaroto, ²⁵Hazora Atata, Quirio Hëzérón, (Hazoro Itopi inanta). ²⁶Aman, Sima, Morata, ²⁷Hazarë, Cata, Hësemon, Pëtë, Përetë, ²⁸Hazaro Soarë, Pirsipa, Pizotia. ²⁹Pa'ara, Rim, Isim, ³⁰Irtoratu, Quisiro, Horoma, ³¹Si'caraca, Matarina, Sosana, ³²Rëpaoto, S'Irin, Aën, Inaran Rëmon, ya'ipiran ca'to shonca Iscon hinanoa huar'o'sa. ³³Pi'i ya'coninso parti ya'huepiso pitanta. Istaoro, Zora, Asina, ³⁴Zanoa, Canim, Ta'poa, Inam, ³⁵Armoto, Atoran, Soco, Azëca, ³⁶Saarain, Atitaim, Catëra (Quitirotain inaso). Shonca ca'tapini ninanu ninanoahuar'o'sa pitarechachin nininso'pita. ³⁷Sinan, Hatasa, Miquëtarë, ³⁸Tirëan, Mizëpa, Ocatëre, ³⁹Raquisë, Posacatë, Icron. ⁴⁰Capón, Raman, Quitiri, ⁴¹Iteroñ, Pete, Tacon, Naama, Maceta. Shonca saota ninanoahuar'o'sa nipesopita. inanta ⁴²Ripëna, Ëtëre, Asán, ⁴³Ihuita, Asëno, Nizipa, ⁴⁴Quëira, Acazipa, Marësa. Ina na'poquérán iscon ninanora'sa ya'huérin. ⁴⁵Équéron ninano Inaran ninanuahuar'o'sa ya'caria ninin sopitá. ⁴⁶Équéronquë pa'toma pa'toma ya'huépisopita pa'ncai marë parti Asototo ya'cari Inaso'. ⁴⁷Asototo ninano, Inoran ninanoahuar'o'so, nininso'pita, Cazaa, ninano Inoran ninanoa huar'o'sa nininso' pitanta Iquipito parti panin pa'coi marë parti Inaso. ⁴⁸Tanan parti ni'pisopitaso ni'piri huén Isopita, Samiro, Atiri, Soco, ⁴⁹Tana, Quiria Sana (Tipiri Itopi Inanta), ⁵⁰Anapa, Istimoa, Anime, ⁵¹Quisen, Horon, Quiro, ya'piran shonca ana ninano inoran ninonaa huar'o'sa pitorë ya'huépiso'. Pita⁵²Arapa, Toma, Isan, ⁵³Anom, Pëtë ta'pa'a, Ahuica, ⁵⁴Humta, Quiria Arëpa, (Iporon Itopi Inanta), Ziore. Iscon ninano Inaran ninanoa huar'o'sapitare ninso pita'. ⁵⁵Maon, Carémérë, Zéhuë, Uta, ⁵⁶Erzéerë, Ocotan, Zonao, ⁵⁷Cainu, Quipia, Timano. Ya'ipiron shonca ninano ninanoa huar'o'sa'pitare ya'huépiso. ⁵⁸Harehuira, Pitë soro, Itoro, ⁵⁹Maarata, Pitë Anoto Irtécón. Inapitaso ni'pirihuë saota ninono ninanoahuar'o'sa pitorë ninsopita. ⁶⁰Quirio pa'ara (Quiria Ëarin Itopi Inanta) Inaran Rapin Itopisunta' ca'to' ninano Inoran ninanoahuar'o'sa pitorë nininso'pita. ⁶¹Inotéro parti ninanoro'sa ya'huérinso' pitanta' ni'pirihuén Pitë Arapa, Mitin, Sicaca, ⁶²Nipasan, Incatin Inaso ni'pirihuén yantora ninano Itopi Inahuanta ni'pirihuë Saota ninano ninanoahuar'o'sa ni'pisopita Inahuanta. ⁶³Epouseoro'sa quiro'sorinquë ya'hué piso'pita co'o co'tahuéntono'sa a'papihuë, Épésëoro'sorë noya yo'huéatona Ipora huanta ya'huéapi.

Chapter 16

¹Cosi huënton no'pa aquëtë' mantapiso Cortaniiquerahuarë' Quiricoquë, quirico ninanoquëran pi'i pipirinso parti i'shanaro'sa nitëquirinso' parti quëhuarë', inotëro' parti ya'conahuaton quirico Ninano quëranhuarë' nanpëontarohuatón pitéri Ninano' parti tanano'sa na'huëtopi. ²Pitiri ninano quërahuarë' nosoparti'pahuarë' Nahuërahuatona' áquë pápique ataroto'pa'icanpi Atarotoso', arquita piyapiro'sa no'panëna.³Pi'i pipirinso parti pa'marahuatona' ahuërititaro'sá, No'panëna quëran Pao huëntono'sa' no'panëna' Pitti itopi'pa' Orón parti nisahuaton inaquëra quisiri parti' pa' huarë', océano Panca marë'pa' nitiquirahuaton. ⁴Isopochin nipi così huëntono'sa, Manasësë Huëntono'sa naporahuaton ihuërain huënton no'pa Hua'anëntacaiso nininso Ma'patopi. ⁵Ihuëraín huënton no'panëna' quëtopiso isopochin nisarin: no'pa quëtopiso nanirin'pa quëra huarë Pi'i pipirinso parti quëran Ataroto partiquërahuë' ataro na'huetahuaton Piti parti inaquëran Orón partipa'. ⁶Inaquëra huarë Marë sachin pa'nihuachi. Bicmetal ninano'hua Notëtëroso' parti, tahuitahuatona' pi'i pipirinso partiquëran Tanato parti Siro partiquë huarë' nahuëratona aquëte huarë' pi'i pipirinso parti paatona Anoa'pa huarë' nincanpi. ⁷Anoa parti quërahuarë pa'marin Ataroto naporahuaton Naarato parti'pa huarë' inaquëran quirico ninano'pa nincanpi cortanii'pa huarë nitiquirin. ⁸Tapóa partiquëra huarë, no'panëna' nanirin pahuarëso' caná isha parti ahuënan parti quëpariterin naporahuaton Marë pahuarë nanirin. Inaso' ihuërain huënton, no'pa hua'anëntacaiso' quëtopiso', ⁹Ninaro'sa' Huayonpiso' ihuërain huëntono'sa marë' nipsisopitarë chachin. Manasësë Huëntonquë ya'cariya ninano'ahuar'o'sa ya'huërinso'. ¹⁰Inapitaso' co' canano'sa' ocoipihuë' quisëri ninanaquë ya'huëpisopita Napoaton Canano'sa ihuërain Huëntono'sapitarë' iporahuanta' ya'huëapi, Napoaponahuë inapita piyapi'so' chíniquën sacatacaiso' camayantopi.

Chapter 17

¹Iso'mini manasisë piyapinënpita' no'pa quihitopiso'(cosi hui'nin paninan nininso'),iso'mini,maquiri marë,manasise'hui'nin paninanën chachin niantarinso' ina chachin mini pa'pin Garata itopiso' ina chachin mini pa'pin garata itopiso'.maquiri quëran pi'pipiso'pita carata basán itopiso' no'pa' marpatopi,maquiriso' ahuëtonapi quëmapi niton. ²manasisë huëntonëonta no'pá ma'patopi a'na huëton a'na huëton nipiso'pita; apiësiro', irico; asiriri, siquimo, simita.isopita mini manasióe huininpita quëmapisachi pi'pipiso', cosi hui'ninpiraana huënton a'na huëton ninin quëran ni piso'.³Sirohuiatoso' cohui'ninpita'quëmapi ya'huëterinhuë sanapisa'chin yahuëterin.huiri hainin,irinta carata hui'nin,caratanta' maquiri huinin,maquirinta' manasisë huinin huininpita nininënpitaso maraa nohue;oquëran mirica ina quëran tériso: ⁴Ina sonapisari corto hua'an iriasaro non huinin casoi,catahuapisopita yacarirahuatona ironpi:"Moisësé siñiorori camairin no'pa quëtinacoiso' quëmopinëhuëpitaro'coi."siñiorori camairinso' natëton cosoi pa'pin quëmopipen pochin cosoiri no'pa quëtérin sanapisa.⁵carataquë basanquë huarë manasise shoncaro' no'pa' nipatomatérinso' mapatérin,inaso' cortanai aquëteran. ⁶Manasisë sanapi huininpitaso' hua'huinpitarë chachin no'pa ma'patopi.Carata no'panën manasisë huenton quëtopi hua'anëntacaiso marë.⁷Manasisë no'panëns'o' a'quëtë huarë pancatarin asiri miquimita itopiquë huarë;siquim,ninaso'pi'i pi'pirin parti quëran.ninotérapiro'so' sur partiran tapa ninano' ya'cariya ya'huëpiso. ⁸tapuá ninano'so' manasisëñquë,tapuá ninano'so' manasisë ninotérapique,ipraín huëntonënque inasó. ⁹ninotérapiro'so' cana ishanahuayaquë huarë pamarin.sur parti quëran huarë,isopita ninano'manasisëñquën ni'ponahuë ipraiñquénáchin manasisë ¹⁰ninotérapiro'so',i'shanahuaya' norti parti quëran asihuero nanichitonhuë nincantacaso' piri ya'coninquë huarë isacara.¹¹Isacaro,Asiri inapita huëntono'sa no'pa mapiquënta manasisico' ya'huëterin hinano'sa hua'anëntérinso'.isopita:pitisian ninanó ninanoahuayanën pitarë chachin iprian ninano',ninano ninanoahuayanën pitarë chachin tor ninanoquë ya'huëpisopitanta,ninanoa'huanëntopi ninanoáhuayanenpitare' chachin,naporahuaton cara motopiahuayoro'sa hua'anëntérin. ¹²Manasisë huëntonën cananitopihuë inahuita ninanoro'sa hua'anëntacaiso;Ina no'paquë cananioro'so inaquë ya'huërapi ni'ton.¹³Isërai piyapi'saso' chini chiniquëñnipachinara,cananioro'saso saca sa'cai sacato' nininso' apiquëran asacatopi,nicapanahuëco ya'ipi chachin a'papihuë.¹⁴Ina quëran casi hui'ninpitari cosoi itopi:"¿compoatonta pi'pirahuaya no'pa quëtérancor'i hua'anëntahuaiso' marë,quiyaso' marë,quiyaso' na'con na'con ya'huerai,siñioroñenposo' na'popinachin quëtérinpoá?" ¹⁵"Cosoiri itérin:"no'tohaaro min,campitaso' na'arama campitaorachin no'pa nininso' huirisioro'sa' no'panë rihuaiasë no'panëonta! ina mini ni'co': compita marëso' pi'pirahuaya ipraín no'panëns'o' ni'quë huarë."¹⁶Cosi huininpitaso' topi:"campoa marë'so co na'conhuë iso kanan,no'pa.ya'ipi cananioro'saso' ina no'paquë yorhuëpisopita' quira marë caro ya'huëtopi hua'ana quëransáchin,pitisairo ya'caraja ya'huëpiso pitontá ya'huëtopi,ompoatonta' jezreel yonsaquë ya'huapisonta ya'huëtopi."¹⁷cosi huëntonë israiro'sa,iprain manasisë inapita mini huëntono'sari cosoiriitërii campitasa' panca huentonquëma napoaton coa'na no'paichin macacamaso' ya'huërinhue. ¹⁸Motopiro'sa partinta campitari hua'anontarama,iporaso' mini tanan,inséquë huarësona nohuantéranaso' ina no'paso' cananosari hua'anëntapirinahuë campitari a'coiarama hua'na roronano'sa' ahuëtaca'so' marë ya'huætopirinahuë:chiniquëño'sa nisapirinahuë,comptori a'parama.

Chapter 18

¹Ya'ipi Israi huénton ni yontonpi Siro ninanoquë, Inaquë yahuëatona, Yosë chinatacaisó marë nopa hua'anëntopiquë. ²Canchisë' Israirosa' huénton, co nopá quëchatrapihuë'. ³Inaquëran Cosoiri Itantarín, Israi piyapisa: "¿Mata aquëtëhuarë ninaramá, nopá yahuëta casó marë" Iracá tatamashonënmá, Yosëri Iná quihuitérinsó?" ⁴Iporasó yuayoncó, cara quëmapisá ana huénton, ana huéntonquëran. Inahuasó cari camayarahuë, pa'atoná Ina nopá nicacaisá marë⁵Inahuari patomataponá, canchisë patón. Cota ninano quëparitarin sur Itopipá cosi pénensó quëparitarin nortiquëchachin ⁶Campitari nopa aniramasó, canchisë parti nininsó, Ina quëshinantacó Ishéquë. Sénioro nitochinachin, cari acanatatë pochin nitarahuë nopa macacaisó marë.⁷Ni'hui huéntonosasó, co campitapochin nopena, ya huëto pihuë, corto huanosaso. Ina huasó Yosë huanëntérin, nopaquë' sacatacaiso'marë. Garatad, nopen pa'toma huénton niperahue Manasësë patomachin Huénton nopa mapatopi cordanai aquëtérán Isomi Moisësë Sénioro piyapinë nopa quëtérinquëmasó.

⁸Inaquëran huanirapatona quëmapisa papi. Cosoiri camairisopita papi nishirapicasomarë onpoisona nopa, itaton: "Pa'co nopa nico pëtétérán, pénatérana nisahuatoma nishirapico, Imara ayanquintaco caquë. Sénioro nito chinachin, canpita'marë nton, cari cari acanatatëPOCHINN Siró ninano. ⁹Quëmapi'sa pa'pi, pëtétérán pénatérán. No'pa nictona nishitacai somarë a'na quirica sonanpinanquë ninanonëna canchisë parti nininsó. Numëronën aya aya ninënén acatriona Cosoitaquë quëpirosa ayamanapi Siro tanpoquë. ¹⁰Sénioro nitonëncachin Coiri acanatatëPOCHIN nitérin. Inapita Siroquë yahuëpisopita. Inaquë Cosoiri nopa quëterin Israipiyapiroa, anaya anaya pipian pipian nopa quëtopipa. ¹¹Mincamin huénton huanosa, anaya anaya nopa quëtopi. Mincamin piyapinënpitanta cosi piyapinenpitanta Ina huancanachin mincamino nopa quëtopi. ¹²Cortanaiquëhuarë ninotépisó, caniaritérin. Ina niperahue nortipartiquëhuarë. Quirico ninano quëhuarë cansapi Ina nipa motopiarosa parti nahuerin pi'i yaconin parti Betaven inotéropa pipiquipi. ¹³Pi'i pirin partiquëran nopena nahuërin. Sur pirayan nahuërin, (Pitéri nopenëchachin Inaná). Napohuarë ninotérapisó, Inatohuachachin pamararin, Atarotadararquëhuarë tananosá sur parti Bet-Horon nisarinsó. ¹⁴Ninotérapiso' nisha partipochin notétérin: pi'i yaconinso parti pamarin sur partiquëhuarë tanan partichachin notéanarin Bet-Horón notéténanquëhuarë. Isoso nopa niyacarinsó Quiriat-Baal Itopipa (Inasó tapón, Quiriat-Jearin). Cota huentonquë yahuëpisó. Iso ninano pi'i yaconaquëran ninotépiso. Inasó pi'i ya conaquëran. ¹⁵Sor partiquëran no'pa mapisó. Caniaritérin Quiriato Iarin, aquëchaquëran Inaquëran Iporon pa'nin Nipitoaquë I'sha Pa'shintonisó parti.

¹⁶Inaquëran no'pa, mapisasó motopi, nicotoana yonsanquë, pa'marin. Inasó motopi, pinon motopiana a'natérán, ya'huërin. Pinon motopianasó nortipartiquëran notérin Nihuamo moropiana. Inaquëran Inon motopianaquë pa'marin. Hinam motopianaquëran, nohuaraimarin, quiporosá nicotoaná, sur parti quëran, ya'huërinsó. Inaran nohuaraimarin, nohuiró i'shaquëhuarë. ¹⁷Sémes Inotérinso nortiparti pantarin, Inaquëran pipirin Geriot parti Inanoténanquë a'tomin panëonta Inaran nopen huinin, pamarin pohán napiró, Itopiquëpá ¹⁸Piti-arapa norti parti nahuërahuaton pamarin a'ratapaquëhuarë. ¹⁹Bet-honglá. Norti parti nénquëran, nahuërin marë cacai Inotera Itopita, quëhuarë nanimarin, anatérana sur partiquëran cortanai, Isomin surparti niyacaririnsopita. ²⁰Pi'i pipirin partiran cortanai niyacaririnsopita Isomi micamin huéntón nopa quihuito'piso', anaya anaya quëtopi' anahuëntohuaya ana huéntohuaya quëtopiso, ananta noniconiquë ananta naniconinquë niquetopi. ²¹Iporasó mincamini ninanonënpitai Jericó, Bet Hogla, Emeccasis, ²²Bet abá, Zémarim, Betel, ²³Avim, Pará, Ofra, ²⁴Quefar Haamoni, Ofni y Geba. Shonca cato ninano, yaipi huahuishianhuarisa chachin. ²⁵Quirosarin ninano yahuëpisopita Gabaón, Ramá, Beerat, ²⁶Mizpa, Cafira, Mozah, ²⁷Requem, Irpeel, Tarala, ²⁸(Quirosarinquë, yahuëpisopita) Zela, Elef, Jebus, Guiibeá y Quiriat. Shonca catapini ninanorosa, ninanohuarosá nenpitarëchachin micamin huenton Israirosari, Huanëntopi

Chapter 19

¹Catoronininquë simión huëntonso canatérin cota huënto huancaana,anatahuëri shinpitarë yahuëcaiso marë,nópa quëtopi.²Isopita ninanoro'sa yahuepi hua'anëntacaiso,pirisipa,sipa,moráta ³Azaro soaro para,ezim,⁴Irtora,pitoro orima.⁵isopitanta simion ninanonënpita yahuëterin sirica,piri-maracapo. ⁶piri-riparo,sarohuin.Inapitaso shonca cara ninanoro'sa,yahuërin,ina yacariyanta yahuerin ninanoahuarosanta.⁷simion yahuëterin catapini ninanoro'sa ain,rimon,eteri,asaro inapita yahuëterin catapini ninanorósaa,nisahuaton pipira'huaya ninanoro'sata ina pirayan yahuërin.⁸Ninan'ahuayaro'sa pipirahuaya querahuarë isopita icanpi paracopiro ramato niquipiquë huarë.simion huëntono'sa anatahuëri yahuëcaiso ninaro'ahuayaro'sa nininso.⁹simion'so nopaln quëtopi anatahuëri shinpitarë yahuëcaiso nicaponañue cota huenton acopona quëpariterin,coto huënto'so panca panca nopa quëtopiso cota huënto huancana quëtopi shinpitarë yahuecaiso marë.¹⁰Sáporon huëntonso cararo nicanapiquë yahuëterin,quëtopinopa shinpitarë yahuëcaiso sarin notenánquë huarë quëtopi'so nanirin.¹¹nopaln icanin marara parti co pi'i paninso partihuë quëpariterin.Nicaponahuë nahuetérin dipisiniquë huarë,icanin ina nahuetantarahuatón joconian ninano notenánquë huarë hanirin.¹²Sarim ninano parti tahuirin,quesiron toporo ninano notenánquë nopaln nanirin.Ina quëran Dipiran ninano,ahuia ninano'quë huarë icanin,nopaln¹³Inaguëran caraihuiri ninano,inaquëchin imarin,notéterin itacazinninano parti,inaguëran rimon ninano,tahuiatarin nián parti huarë.¹⁴Nopa niquetopiso nanirin tahuirin pi'i yaconinso parti anaton ninano,ihuatin ninano tanaquë nitiquiconin nopalnena.¹⁵Iso patoma nopa nininiquë ya'ipi ninanoro'sa inaguë yahuërin.catan,na'ara,siron,itara,pirin.shonca cato ninano'rosa yahuërin,pipira'huaya ninano'rahuarosanta inaguë yahuërin.¹⁶Isoso nopa zaporon huënton quëtopiso ana tahuërin shinpitrë yahuecaiso marë,panca ninanoro'sa,pipira'huaya ninanoro'santa inaguë yahuërin.¹⁷Catapiniro nicanapiquë isacaro quëtopi nopa shinpitarë yahuecaiso marë¹⁸somin,quisorin isrico inapita ninanoro'sa nopalnenaquë nisarin,¹⁹Ahuarain sioron,anarán,ninanoro'sa.²⁰Rapi quisiro,apisë;inapita ninanoro'santa,yahuhuerin.²¹Rimin,canin,atapinpasi,ninanoro'sa.²²Nisahuaton icanin taporo,sasima,pirisimi,inapita ninanoro'sa nalionpi cortani'quë huarë nisahuaton shonca saota ninanoro'sa yahuërin naniamachin ninanoahuarosanta yahuërin.²³Isonta isacaro huentón shinpitarë yahuëcaiso marë,quëtopiso,panca ninanorosa ina yansanquë ninanoráhua rósonta yahuerin.²⁴Anatéra'poro nicanapiquë asiri huëton'conta nopa quëtopi shinpitarë yahuecaiso marë.²⁵Nopalnenaquë ninanoro'sa yahuëri iricaron,ari,pitin asahuaro.²⁶Aramirin,aman,misiaro ninanoro'sa yahuërin isopitaso co pi'i pipirinso partihuë nanirin.²⁷Ina para huaton tahuërérin pitacon ninanano parté aquë quëpariterin,saporon a'quë quëpariterin saporon a'quë quëpariterin,inaquëran ihuatin ninano pi'i yaconinso parti piri imi ni'ra.²⁸pi'i xaconquiso parti caporó ninanenquë imarin iporon,Rioro,Amon,Cana,Sitonquë huarë.²⁹Raura ninanotaquë'chin tahe'iantarin nonio'ninso inapoantara huaton tiro ninano taquechin inaguëran osaninano coshonahuaton nitiquirin maréquëpa.ana patoma nopa azin ninaquë huarë.³⁰Uma,Afi,Rioro yahuërin cato shonca cato ninanoro'sa naniya ninano'ahuarosanta inaguë tahuërin.³¹Isoso Asiri huëton anatahuëri shinpitarë yahuecaiso nopa quëtopiso,inaquë ninanoro'sa yahuërin anaquëncpanca,anaquën pipian nara huaya.³²Saotoro nicanapiquë nitari huëton quëtopi nopa anatahuëri shinpitarë yahuecaiso.³³Irín quëran huarë yoranin nonio'niso,sanani huancanachin atomin,nicin,aniri,papi a'quë quëpariterin nacon cortani'ipa nanirin.³⁴Tahuëréahuaton copi'i pipirinso partihuë anontoparo ninano ocon;nisahuaton pi'ipipirinso parti saporon cariconin asironta copi'i pipiriso queranhüen cota ina quëran cortaniriquëhuare.³⁵Ninanoro'sa payoranahuanáchin nininsopita sitin,siri,amara,racara,sinirin,³⁶Atama,Rama,Asoro,³⁷sitis,etiri,asoro.³⁸Nisahuatón isopita yahue'rín shoca iscón ninanorósaa inaguëchachin pipirahua ninanóahuarosánta yahuërin.³⁹Isontanitari huënto yahuëcaiso shinpitarë no'pa quëtopi'so panca ninanoro'santa yahuërin,ina ya'carianta ninanóahuarosanta yahuerin.⁴⁰canchisero nininiquë tano huënto canatérin,shinpitarë yahuëcaiso marë nopa quëtopi.⁴¹Irsimi,istaoro,sora,ninanosa nopalnenaquë yahuërin,⁴²Sarapin,A'aron itéra inapita ninanoro'sa yahuëpi.⁴³Naporahuato ina nopalnenaquë nisarin iron,tinaro,icoron,⁴⁴Itiqui ipiton paaran,⁴⁵Iloro,pini,piran,carimón⁴⁶Miacorón Racón inapita ninanoro'sa pëntotérin opiquë huarë icanin.⁴⁷Daan huënto nopari pahuanto huachina;daanso yacontopi ahuëcaiso marë nisin,chinitatona canapi inapotatona nansaqué ya'ipi tiquipi,nisahuaton ya'ipi nopalnena matopi nisin,ananinén acotopi nininén tano itopi huachi.⁴⁸Inapo yahuëterin taan'so no'pa a'no tahuëri shinpitarë yahuëcaiso,panca ninanoro'sa pipian ninano'ahuarosanta ya'huërin.⁴⁹Nani huachi no'pa nipayatomato'piso tiquihuachinara,ana tahuëri shinpitarë yahuëcaiso nipachino.israiro'sa inahuacapini yonquipi casoi huinin naon itopiso nopa quëtacaiso anatahueri inahuanta yahuëcaiso marë:⁵⁰siniorori camairin niton,inapitari quëtopi,ninanoro ina nohuatérinso,tinarosira sona tananno'sa ipirain.inatohua ana ninano ninin inaguë yahuëcaso marë.⁵¹Isopita ana tahuëri yahuëcaiso iriasaro corto huaan,cosoi huini naoo,pënëntonapirósaa

Chapter 19

huënton quëmopinenpitarë israiro'sa iraca quëtopiso nicanatona siroquë,sinioro notëtënanquë yoconpiso
peyana nininquë inaquë tiquipi huachi nopa niquëtopiso.

Chapter 20

¹Sëniørori Cosoi' ca'mayaton itérin: ²Nontëquën israiԛüe yahuëpisopita, itëquë: Hua'yonco ana' ninano, moisesë quiricanënquë nontërainquë maso ponchin'. ³Inapochin' ni'co, piyapi' no'huitoma të'pa ramaso'pochin' yanocaso'marë no'tequën. co' nanitaponahuë yaconca' somarë noyasha' yahuëcaiso mare. ina ninano noyasha yahuëcaiso'marë , ana' ya' tēpataton pasapirénhuë, tēpapiro'pochin yanocasomarë.⁴Inaso' pa'sahuaton' ana' ninano 'yacoanaquë quëparitonin. ninano ancianorosa shahuita casomarë ma'sona omporinso shahuitaca'somarë, inaquéran inahuarinchachin ninano acoa'na quëpantacaiso ma're yahuëcaso inahuaréchachin.⁵Anaquën huë'pachina tē'patatona ayan' comachina'chin cancantato'na huëpachina, co' ano'rapia'pihuë ni'nanoquë', yahuapisopita, hua'anosa' ni'sapisopita. Co' nanitaponao' anorapicai'so. Inahua'so co' nanitaponahuë nicacaso isopochin, co' nohuiton tēparinhuë niton. ⁶Nanitérin quëparitaca'so, hua'ano'sa tēni'nso' noya'tacaiso huarë , chiminacuahuarë sacataca'so corto 'hua'apochin', hua'anosachachin yai'pi inapi'ta noya'tacaihuarë, na'porohua'rë nanitérin ayan' comacaso' ya' tēpataton huënin so'pochin nanitérin ayan' coman'ta'ca'so' huachi'.⁷Napoaton israiro'saso Sitisi ninano' Caririaquë ya'huërinso huayonpi. Nipitari motopiro'saquëso', Siquimo ninano huayonpi. Quiriato Arpanta huayonpi. Inaso ninanano', Cota huënton motopiro'saquë ya'huërin. ⁸Cortanii' aquëtérän Quirico notënanquë Pisiri ninano huayonpi. Inaso ninano', Nopino huenton israiro'sa no'pa mapiquë ya'huërin. Inotéro' pi'paro'të nininquë. Carata partiso' Namoto ninano'. Ina no'paso Cato huënton israiro'sari hua'anëntérin. Pasanquënta' Coran ninano' huayonpi. Inaso no'pa Manasisi israiro'sa huëntoni hua'anëntérin.⁹Inapita ninanoro'sa huayonpi na'picaiso marë'. Israiro'sa nisahuaton nisharo'santa yacapatopisopita na'picaiso marë'. Piyapi co no'huiponahuë' tēpahuachinara, tēpatona'piso inaquë ta'aton cha'ëcaso marë'. Inaquë yacapataso', tēpatona'piso co i'huërëtaponahuë'. Hua'anoso niyontonpiquë nanan anoyataquë huarë' co tēpaponahuë'.

Chapter 21

¹Nihui huëton hua'anoso pa'pi itonpa,israiro no'paquë,corto huáan iriasë nontacaiso marë;cosointa pa'nin tatamashoro'sa nopañenpa israiro'sa ya'huëpi'pa canconpi. ²Inahuaso ninontopi siro no'paquë canaan itopi: "sinioro camaitérin moisésë quëran,quëchincor a'na ninano quiyanta ya'huëca'huaiso marë panparósya'huérinquë ohuacaro'santa coshatacaiso' marë." ³Sinioro camaitérinso,natéruhuatoná israiro'sa a'nará ninano quëtopi , nihui huëntono'sa quëtopi panpatoro'sa ya'huérinquë pétahuanénpita coshatacaiso marë.⁴Naporó yonquipi nicanacaiso coatitaro'saré:insosona canatohuachin no'pa huáanéntacaiso marë;corto hua'an aron nihui huënto inahuaso,canatopishonca cara ninano cota huënto inaso,simión huënto mincamin huënto ina ninanoro'sa hua'anéntacaiso' marë. ⁵coatitaro'santa canatopi shonca ninanoro'sa hua'anéntacaiso marë;ihuërain huëtón inasó tan huëntonquë huarë patomachin manasisë huëntonta patomachin.⁶Ina ipiquérán irson shinpitanta canatatona shonca cara ninanoro'sa canatopi hua'anën tacaiso' marë;inaso nimirinhuë iscara huëton,aséri nitari patomachin manasisë huëntonta. ⁷Mira shinpitanta canatatona shonca cato ninano canatanpi hua'anéntacaiso' marë": ina huëntonso nopol,ga zaparon huënto itopiso.⁸Israiro'saso' acanatatona nihui huëntono'sa nisha nisha ninanoro'sa ahuáanénterapiapi siniorori moisésë nontatón camairinso natétona napopi.⁹cato huëton simión huënto,inahuanta ya quëtau tapi nisha nisha ninanoro'sa,isequé ninanoro'sa sha'huichinquémá ¹⁰Isopita ninanoro'saso nimirinhuë arón shinpita ahua'anéntopi,cotita piyapiro'saré inapitaso nimirinhuë'nihui huënto.inahuaso nimirinhuë quiriat arpa itopiso quëtopi. ¹¹Israiro'saso nimirinhuë quiriat arpa itopiso quëtopi (arpaso pa'pinso ni'pirihuë anacpa'pin),iprón ninanoso nimirinhuë quëtopi cota huënto tananósanta ya'ipi panpatoro'sa pitarë ahua'anéntopi. ¹²Ina no'parosaso ninanorosaré chachin nani carin quëtaponaraihuë,iponi hui'nin inaso inari ina no'pa huáanéntacaso marë.¹³corto hua'an arón,piyapinéupitaso iprón ninano quëtopi panpa toro'sa' pitre chachin.ina ninanoquëso piyapi'sa na'pipi,papinanta tona piyapi tēpapisopita,panpatoro'sa pitaréchachin quëtopi. ¹⁴Jatiri itimao rëcha'chin inahuanta panpatoro'sa ya'huérinso quëtopi ¹⁵Horónta tipiréchachin panpatoro'sa ya'huérinquë quëtopi inahuanta, ¹⁶Ain Juta inaquérán pit simis inahuaro'santa panpatoro'sa ya'huérinquë quëtopi.iscon ninanoro'sa nininso ina ca'to huëntono'sa ahuáanéntopi. ¹⁷Mincamin huëntontá quëtopi capaón,Gipa ninanosa panpatorosanén pitarë chachin quëtopi.

¹⁸Anatonta quëtopi panpatoro no'paro'sa ya'huérinquë armonta ninano aipiran ya'huérinso ca'tapini ninanoro'sa quëtopi. ¹⁹Isopita ninanoro'sa arón piyapinéntipita corto hua'anosa quetopisó,shonca cara ninanoro'sa quëtopi;pastoro'sa pitarë chachin quëtopi. ²⁰coat quëmopiñenpitanta,nihui huëntoquë matopi,ihuërain huëntonso acanatatona nisha nisha ninaro'sa quëtopi. ²¹Inahuas quëtopi siquin no'pa panpa toro'sapitarë chachin ihuërain nopanta,ina ninaso a'na piyapi pa'pinan tēpatona'piro'sa pa'poyapiso,Gizirinta no'pa panpa torohuan nininso. ²²kisaim onta bit harón inapitanta no'pa panpatoro' ya'huëtérinso,catapini ninano ahua'anéntopi. ²³Dan huëntonta,coat mashanénpitare chachin eltiquinta no'pa panpatoro' ya'huérinso pitarë cha'chin quëtopi, ²⁴Acaron gat rimón inahuauta no'pa panpa toro'ya'huérinso,inaquérán ca'tapini ninano ahua'anéntopi. ²⁵patomachin manasisë huënto,quëtopi taananta no'pa panpatoro ya'huérinsoaré chachin quëtopi gat rimón inapitauta ca'to ninano panpatoro'sa inapita ya'huérinquë quetopi. ²⁶Inaquérán ya'huéantarín shonca ninanoro'sa ya'huéantarín panpatorosa ya'huëtérinso coatitaro'sa marë ina ninanoro'saso. ²⁷Girson piyapinén pitaso,patomachin manasisë huënto nihuë huëntono'santa quëtopi,ina ninanoso piyapi'sa pa'pinan tēpatohauchinara po'opi,Biistiranta no'pa panpa toro'rëchachin quëtopi,ca'to ninanonta quëtopi. ²⁸Girso quëmopinépitanta quëtopi cisón itopiso isacar huënto inasó,no'pa panpa toro'sa pitarécha'chin quëtopi inahuanta.tapiranta inapochachin quëtopi. ²⁹Jarmu In-canim inapitanta catapini ninanoro'sa no'pa panpa toro'sa pitarécha'chin ³⁰Asir huëntonso' quëtopi misairo,apitón quëtopi no'pa panpatoro' ya'hueterinso; ³¹Hilcat rihob,inahuanta quëtopi catapini ninanoro'sa no'panta panpatoro' ya'huérinsonta quëtopi. ³²Nitari huëntonso,quëtopi girsón piyapiñenpita inaso nimirinhuë cariaquë,ninaso piyapisa pa'pinantatona tē'pahuachinara pa'poyapiso';hamatoro cartan inapitanta cara ninano' panpa toro'santa ya'huérinquë. ³³ya'ipiyanquérán ya'huërin shonca cara ninano:Girsón piyapinénpita inaso' panpatoro'sa pitarë cha'chin. ³⁴Napoinchin nihui huënto,mirari piyapiñenpita quëtopi zaporon huëntono'sa:Jocanian cartanta no'pa panpa toro' ya'huëtérin sopitarë chachin quëtopi, ³⁵Dimanta narauta ca'tapin ninano' panpa toro'sa ya'huériso no'pa quëtopi. ³⁶Mirari piyapi'sauta quëtopi nopol huëntón:biséri jasa inahuauta panpatoro'sa no'pa ya'huëtérinso quëtopi, ³⁷Catimo nihua inapitanta catapini ninanoro'sa no'pa panpatoro ya'huëtérinso quëtopi. ³⁸Gad huëntonta,Ramot quëtopi caranquë no'panta panpatoro' ya'huëtérinso Ina ninanoso piyapi papinatatona tēpahuachinara pa'poyapiso manaionta no'pa panpa toró ya'huëtérinso quëtopi. ³⁹Mirari piyapisauta quëtopi hisopón no'pa pantatoro'sa pitaréchachin jasérinta inapochachin ya'ipiquérán catapini ninano quëtopi. ⁴⁰Isopita ninanoro'saso mirari quëmopinénpita ya'huépiso,inahuaso nimirinhuë nihuhiuëntono'sa ya'ipiquérán acanatopi quëtacaiso' marë' shonca ca'to ninanoro'sa.⁴¹Nihui

ninanoro'sa ma'patopi israiro'sari hua'anëntérinso no'paquë yaipi quëran ma'patopi catapini shonca po'sa ninanoro'sa ya'ipiya quëran.⁴²Inapita ninanoro'saso ya'huëtérápiapi no'panënanta panpatoró ya'huëtérin pë'tahuanëna coshatacaiso' marë.⁴³Israiro'saso siniori ina no'pa quëtérin nani ira'caquërahuarë yonquirin tata mashonënpita no'panëna inahuari hua'anëntatoná ya'huëcaiso marë:⁴⁴siniorori chachin shahuitantarín israiro'sa no'ya ya'huëcaiso' marë,co incaritéranta manitapihuë ahuëatona minsëcaiso,siniorori cha'chin pa'poyatarin.⁴⁵Co a'ana hui'shatéranta sinioro nonpininhuë ya'ipi ma'sona yonquiri noya quëtacasó israirosa nininso ya'ipi nanirin huachi co pi'pishatérauta tëhuërinhuë.

Chapter 22

¹Napororinparo'saquoë cosoiri pérarin ropinitaro'sa catitaro'sa naporahuaton patomachin manasiséro'sa pera'rín.

²Inari itapon:canpitaso siniorori moisëse nontérinso chachin ninama ca nanan acorahuësonta na'tarama.

³Conpitaso nípirinhuën napoina'chin sinioro yosë sha'huerinso chachin ninama.⁴Iporaso siniore yosëri quétérin ermano'sa chinotacoiso marë,téhuénchachin quétérin napoaton panta'ina ya'huépiquë,simiorori moisësé quétérinso parti cortanai a'quétérän pa'ina.⁵Naponahuë siniori ira'ca moisësé nanan sha'huitérinso chachin natéahua,sinioro yosë nosoroquë kénin ina iranën pa'tahua,nosoatéhua ina chinotahua yaipi huayanénquéra huarë nosoroquë itérin⁶Iporaso cosoiri yosë nontahuaton a'parin huachi,inaran inapitaso ya'huépi'pa pa'pi huachi.⁷Napororinpatomachin manasisé huéntonhuaya ya'huérin moisëséri pasan itopiso quétérin,inaran ananta patomachin quétérin cosoiso ermano'santa patomachi quétérin pasaan itopiso,inaran cosoiso inpitanta quétérin pasaan itopiso inaran cosoiso inpitanta quétérin cortanai a'quétérän,cosoiso inapita a'parahuaton yosë nonterin.

⁸Ina tapon:"pacohuachi ya'huéramaquë,quépaco coriqui,ahuacaro'sa,prata,oro,sha'pi hua'ana,hua'nalia,inaran a'moramasaonta iparinpitaréquen nípatomatoco énémicoro'sa sapatenën itérin."⁹Inara

nopin,shinpita,Caa,Manasis huénton huaya huéntantopi peinénaquë,israiro ninano siro nopa,patahucatona,canan nopa parti pa'pi huachi.caraa itopiso inahua no'panénaquë pa'pi sinioro natéatona moisesérishahuitérinso

chachin nipi.¹⁰Inapitaso cortanaiquëran canan nopaquë ya'huépiso ropanitaro'sa,catitoro'sa inaran manasesi

huéntohua itopiso artaro ni'pi na'piquëran cortanai pirayan,panca masha ni'pi.¹¹israiro natantepi ina

nipiso,inaran topi:"Ni'cochi nopin ninano,caa,manasisi huéntohuaya inapitaso artaro nipi,canan nopa

noténanquë ni'pi,canan nopa noténanquë ni'pi topi cara,inaran manasisi huéntóahua itopi,inapita cortanai ina

piraya ya'huépisopi israiro ninanoquë ya'huépi.¹²Inapita natatohuachinara,nihuéntopi israiro ninanoquë siro

nopaquëpa' nihuentopi ahuetacaiso marë.¹³Napororin israiro'se nanan sha'huinapiro'sa a'papi

ropanitaro'sa,catitaro'sa inaran manasis huénto huaya itopiso a'papi,caraa nopaquë.Nípirin inahuanta,a'paipi

eliazar hui'inin,huinisi itopiso.¹⁴inaran shonca hua'anosa nisha,nisha tatamashoina quëran nípiso israiro'sa

huépi,anaya,anaya huénton ya'huépiso huépi israiro ninanequë.¹⁵Inapitaso huépi,nopin ninano

queran,caa,inaran manasis huéntohua inapita huépi cara nopaquë ina'quë ninontatona topi:¹⁶"Na'aro

nihuétonaiquë sinioro chachi tenin:¿Máta inaso co noyahue ténama,canpitamini,quiya israiro'sacoi chinoteraiso

sinioro yosë co natéramahue,artaro nicatoma co noyahue níarama yosë co costarinsohue níarama?¹⁷¿Co'nina

no'tohuaro oshahuanéhuahuë ni'ton? co oshanénpoaco inquéchatérarinpoahuë,nípirinhuë náporama. Ina

oshanénhuaso mare nihuentonenhua que chini'quë conio jinioro ocoterinpoa?¹⁸¿Napororin tahuëri'sa nanitérama

sinioro a'pocamaso?canpita co noyahue nípatama ipora tahuëri co nípon tashiraya sinioro'so ano'huitarama

ya'ipi israiro'sa ana'intochinachin níarama.¹⁹Canpitán nápoánin nopa acohuatama cotaminarama nopoaton yosë

péinéquëchin nahuécamaso nanitapoma,ana nopa ya'huétacaso nanitapoma nípirin co huachi téhuécaso

nanitaramahuë,yosë co canpoateranta noya nícampoaso nohuatarihuë canpitamarë ana artaro nicacaso

ya'huea'pon itopi.²⁰¿Zéra huiniso acanitopiso co pahuatérinhuë yosë marë nonacaso,ma'sharo'sa yosë quétacaso

co pahuatérinhuë?¿Co no'huitérinhuë israiro'sa marë?Ina quépiso co náponin piyapihuë.²¹Napororin Nopin

huéntonso,caa inaran manasisé huénllo'huaya itopiso,inapitaso a'panitopi,israiro'sa hua'ano'sa itapona:²²!

sinioro'so,Tata yosë,ya'ipinanitaparin!;Ina nitotérinso,israiro'sa anitotacaso!coso sinioro

conatéhuatoahuë,náponim nísañehua,co ni'cha'ésarinpoa hue.²³Ina artaro nípiso yosë a'pocase marë nipi canpoa

nípatéhua artaro ina chinotamarë,inamarë ma'sha a'pécaso marë nípatéhua.siniorori inapita aparésitarin.²⁴;Co!

tahuai hue'sarinsotehuatatéhua nísañehuahuë huinanpoanta nitotacaso marë ¿Mata ya'huéterinquë sinioro

nicacaso mare?²⁵sinioro quétérinpoaso cortanai i'i nánicóninsotaéchinchin canpitanta nanírama.Canpitaso

ninanónéma nopin,ana ninanonta caa itopiso co yosë ina tahuéretérin.huinanpoapita téhuéchinso sinioro

chinotaponaso.²⁶Campoaso técarihua,pa'ahua niahua a'na arataro,co'oinaquë masha yosëmarë acoréhuaso

a'pécamaréhuë,nísañehua náporahuaton co inaquë sacatamaréhuë nísañehuahuë.²⁷Nápoaton canpoaso topinán

ni'nicacaso marë nápoaréhuë,canpoa shinhuarinpoa téhuéchinso campoa píquëran ya'huéhuachina inapita

téhuéchinso yosenénpoa chitaponaso,cotésapihuë tahuëri hue'sarini'ton nápoaréhuë co taponahuë:"co

yosëquéranso inapochin ya'huérinhuë".²⁸Nápoa'huachaso:'canpoarin shinpoa sha'huitarihuaso tahuëri hué'sarin

tatona isopochin nipi itaritwaso:'¡I'sopitaso tatamashoro'sa nípiso yosë artaronén itarihua.²⁹Yosë a'quë pochin

inipoa ,ni'ton pa'ahua,artaro niahua inaquë chinotacaso marë, yosë peinén noténanquë niahua topi topi.³⁰Corto

hua'an huiniséso,hua'anosa camaiton acorin huéntonén nípisopita a'paicaso marë nípinta nanan acorin ina

ninanquë ya'huépisopita caa manasisé nápotopi,canpitaso pa'pinoya ni'ninquëma.³¹Corto hua'an iriasé ina

huiniso finisë itopi inahua ninanoro'saso nopin,cat,manasisé ninanónépita nontaton itapon:Iporaso tahuëri

sinioro canpitarechachi ya'huarin,co canpitario manta tehueteramahuë ni'ton.Ipora canpitaso sinioro chachin

imirinquëran nicha'ërinquëma.³²Napor finisëso,huentarahuaton ya'ipi noya cancantopi,ina nipsio israiro'sa shahutérin nitotacaso marë israiro'saso shahuitérin nitotacaso marë israiro'saso yosë nontopi co huachi niahuécaiso mare.³³yai'pi noya cancatopi,ina nipiso israiro'sa shahuitérin nitotacaso marë israiro'saso yosë nontopi co huachi niahuécaiso marëhuë.³⁴Ropinitaro'sa,Gatitaro'sa inapitanta pérapi,inahua ni'tonanquë artaro nipisoquë,Yosë nontopi inahuanta nitotacaiso marë,no'tequë yosë ya'huerin tēcacasio marë."

Chapter 23

¹Huáqui tahuëri na'huérin piquëran,siniori israro'sa catahuarin ya'ipi inimiconëna' acanapiso' piquëran.siniorori achinotérinso tahuériquëhuarë,cosiso' mastioya ninin huachi. ²Naporó cosoiso' ya'ipi israiro'sa pérarin.Ansonianosa,Huánosa,coisëro'sa,santaro huaanós'a,isopochin itérin:"casa' nani mashoterahuë huachi.³canpitari ni'nama ya'ipi huéntonós'a yahuerëhuesó sinioronënpoa catahuatonpoá noya yahuécahuaso quëterinfoá ina sioñioro cha'chin chiniquën nanantaton inimiconenpoá miusérin.⁴Ni'co' cariima' ya'ipi huéton no'pa quëtérinquëma canpitari hua'anënta caso marë,cortaniquëra huarë pancaí marëpahuarë⁵sinioronënpoari ocoirin.inari chachin campitarë nisapisonta' ocoyantapon inari no'panëna' matahuaton campita quëtarinquëma',hua'nénëntacasó marë;sinioronënpoa sha'huiterinposo' chachi nitarinquëmá.⁶chiniquën cancautatoma',noya hua'anëntoco,inapoatoma' ya'ipi moiséssepénento nananninshiterin so pochachi nicacaso marë:ama nisha yonquia toma' capitare ya'huëapisó rëquëmá yonquipisó nonancosohuë,⁷amá mamanshinënatéranta'yonquiatome' inacha' natéarahuë paya tocoso huë.ama moshorahuaton moshacosohuë.⁸Sinioronënpoa chaso;yoséni'ton morishoratomé moshacó iporahuanta' inapoaramánichaon chachin inapocó.⁹Sinioronënpoachachin catahuarinfoá panca naciono'santa' co nanitopihuë chiuítinpoasó iporahuanta'¹⁰insotéranta' campita huéntoquëran nipachin huaranca piyapi niponáraihiue ta'anampiapi sinioronënpoaso' pa'pi chiniquën nanantérin.inaso' canpoá catahuainposo marë ya'ipi inimiconen poa' minsérin inaora chachin catahuainpoasó sha'huinterin poasó chachin ninin.¹¹inaichi yonquiatomá natanco',sinioronënpoasó yosé niton,nosoromiatasó marë'.¹²napoaponahuë co'natétomahuë iso naciono'saquë yahuëpiso' mamanshinëna' moshorahuatamá moshapatama,inapita sanapisá mapatamá,inapi sanapisá ya'carihuatamá.¹³Inapopatamasó nitotoco sinioro nénpoá co huachi isopita nacionós'a compitaquëran ocoyarinhue inahua chasó campita huénsionquëya'coné sopochin nitarinquëmá,naporahuaton huihuipirinë posopochin nitarinénquëmá inapatoma' isó noyaro'pa sinioronënpoa quëtérin poasoquë chiminaquëhuarë nisaramá.¹⁴iporasó caso' isoro'paquë nonpitë ira patéresopochin nininso' ya patarahuë huachi,compitaso' ya'ipi cancanëma quëran huayanëma quëra huarë nitotérämó inasó,co'ána nananyantéranta'téhuërinhuë,ya'ipi noya nininso' sha'huitérinpoachachi,quëtérinpoa siniorenenpoa' sha'térinpoaso chachin ninin.ya'ipi inapita campitaque canquirin co'ana nanatérantá téhuërinhuë.¹⁵Nicaponahuë inapochachin yaipi sinioro nénpoá quëtérinpoaso' sha'huitë ripoaso pochachin co'noyahue ya'huécahuasonta' quëshiarupoá ya'ipi sinioronënpoa noyaro'pa quëtérinpoaquëran ata'huantinpoa quehuarë nitarinquëma¹⁶inapochin nitarinquema canpitari conatétomahuë,sinioronënpoa yosé ni'ton nanan anoyatérinpoaso'tapipatamá,noya nicatë huá no'pa quëTérinpoaso hua'anëntacaso niperihuën,canpitasó paatomá a'napita yoséro'sa mounshorama quëran moshapatamá sinioronënpoasó na'con no'huitontëquëma' sinioronëna' poá noyaro'pa quetérinpoaquë anaroachin chiminacaso' quëtarinpoa."

Chapter 24

¹Inaquérān, Cosoiso ayontontarin, ya'ipi israirosa huénton, Siquin ninanoquë, pérasarín ya'ipi israiro ancianorosa, asacatérinsopita, chini'quén hua'anosa, sontaro hua'anosa, inpita yai'pi yoséquë yanorapi. ²Cosoiso yai'pi piyapisa itarin: Iso mini Israirorosa sinioronén, yosénén, téserin: Ira'ca shimashonémaso, Tari itopiso huinin pitare chachin yahuérapi, isha aquétérān Ifrati itopiso. Huininpitaso, Abrahan, Nacor, inaqué yahuaponapochin nisha, nisha, mamansi mosharapi.³Abranso, inaquérān ocoisarahué. Ocoirahuato, yaipi iso nopa patacaso maré camairahué niton, yai'pi patérin. Inaquérān ca nohuanton cha'chin shi'inpita na'amiatarin. ca'a nohuanton huinanhuapachina Isaco itérin. Ina'ton capitaso shimashonéma. ⁴Isaconta ca'a nonhuanton cato huinanhuarin. Cacopo, Isao, inapita. Isaoso, seir motopirosa parti nopa quétarahué. Cacoposo napoaponaahué, huininpitaréchachin, iquipito parti pa'pi.⁵Hua'qui quérān shimashonémapita catahuuarahué. Inaquérān ocoicahuaso maré Moisésé, Aaron, inapita aparahué. Chiniquén iquipitorosa aparésitato, shimashonémapita ocoirahué. ⁶Nani iquipitoquë quérān pipihuachinara, ina copirnoso sontaronénpitaré chachin, imasapi. Quéhuai maréquë huaré imaquiapi. Quira torononanosaque, cahuariososaque, inaquépita imasapi.⁷Napotohuachinara, shimashonémapitaso catahuacaso maré nontérinaco. Napoaton inapita catahuacahuaso maré inapita pinénaquérān, pa'pi tashiro acoarahué. ca'to huéntinosari cha'chin ahuan'canapipi. Ca'a nohuanton cha'chin, marérīta imotohuachina, iquipitorosa taqui'itapi. Anaquéma iquipitorosa napotérahueño ninama. Inapiquérān canpitaso, hua'qui inotéro parti yahuérama.⁸Inaquérān carinquéma, amororosa yahuépique quénanquéma. Cortanii aquétérān, yahuépisopita'ton chinitérinéma. Chinitopirinquémahue, carinquéma catahuaranquéma ni'ton, nanitérama inapita minsécaso. Inapotatoma, noparosaso ya'ipi hua'anéntérama.⁹Sipor huiminso Paraco itopisonta, piyapinénpitaré chachin chinitérinénpquéma. Canpita canainquémaso maré, inahuaso pioro huinin paramo itopiso pérarin. Huécaton, ama huachi noya yahuécaiso maréhué, shahuitiquë itacaso maré pérarin.

¹⁰Inaso nimirinhue, co caso nohuantérahue, inapochin nitinémaso. Co inapochin nitaténquémarahué ca'a nonhuanton, noya yahuécaso maré shahuitéranquéma. Inapotaténquéma, carinquéma nicha'éranguéma. ¹¹Inaquérān canpitaso, cortanii aquétérān panama. Péntontatomá, quirico ninanoquë nicanama. Ina ninanoquëso nisha, nisha, piyapirosa yahuépi: Amororosa, huirisorosa, cananosa, itirosa, quiriquirosa, iporosa, quirosorosa inapita yahuépi. Inapitaso nacon chinotopirinénpquémahue,. Carinquéma nacon catahuaranquéma, niton inapita minsérama. ¹²Cato Amoro copernosanta, aquétérān yahuépisopitanta, co canpitari minséaramahue. Co péchinanéma quérān minséaramahue. Cari yaipi apayanahué niton, ta'anappiarinéma. Cohuara inapitaquë, nicanyantérasenquémahue, ta'anappiarinénpquéma.¹³Ipora canpitaso, carinquéma quétaranquéma, ninanorosaque co sacaihué yahuarama. Anapita sacai nipiqué yahuarama. Oparosa, asitonarosa, inapitanta co canpitario shapiramahue, nitérinsopita canama. Yaipi nopalosa quétaranquéma, masha yahuérinso pitare chachin, ténin, itérin: Inaquérān ta'antarín:¹⁴Ya'ipi naporahuéso yonquiatoma, sinioro téhuatoco. Ya'ipinquéma, téhuatatomá notéquena'chin ni'co. Ira'ca shimashonémapita, iopiratisii yonsanquë yahuapona. Nisha, nisha, mamansi moshapi. Inapochachin, Iquipitoquenta nipi. Inapita, aporahuatomá sinioroichin chinotoco.

¹⁵Napoaponaahué' co sinioroichin, chinotohuatamahué, ipora tahuéri huayonco, insosona yachinotéramas: ¿shimashonémapita iopiratisii, yonsanquë yahuapona, nisha, nisha mamansi moshapiso nica? ¿Amororosa mamanshinéna, moshapiso' nica? Caso nimirinhue quémopinéhuépitaro'co chachin sinioro chinotérai.

¹⁶Napotohuachina, israirosari apanitona itapona: Co nonhuantérahue, inapochi mamansi moshacahuaiso. Sinioro ayonquirincoi, ama inapochin nicacahuaiso maréhué. ¹⁷Iquipitorosaso, chini'nqué asacatatonaco, aparésitopirinacoihué, inaquérān ocoirinacoi. ¹⁸Shimashonéhuépitanta ocoirin. Quiya nitonéhuéiquécha'chin, pa'pi hué'huépiro' nininsonta na'aro ninin. Hué'naiquë nisha, nisha piyapisa, yahuépique nahuéteirai. Tahuéri, tashiré chachin apairincoi. ¹⁹Napopirinahué, Cosoiriso itapon: Yoséso, noyasa'chin ninin. Na'poaton apitaténquéma, co nisha, nisha, chinotamaso quétérinquémahue. Co noyahué cancantatomá oshahuanpatama, co ahuantarinquémahue. ²⁰Inapita aporahuatomá, nisha nisha mamansi moshahuatama, sinioronta ihuérétarinquéma. Na'con catahuasapirinquémahue, chini'quén anai'ntarinquéma huachi itérin:²¹Napohuachina, israirosa'so topi: Co napoaraihué. Sinioroi'chin quiyanta, chinotarai topi. ²²Inapiquérān Cosoi, ta'antarín: Sinioroichin chinotarai, ténama niquéhuaré, canpitaora cha'chin, naporama itérin: Quiyaoracha'chin mini naporai, topi yaipiquérān: ²³Yai'pi mamansi mosharamasopita, nipachin apoco. Inapita téhuéñchino apohuatama, yai'pi cancanémaquérān, Sinioroi'chin, natéarama huachi. Inasachin, israiro'sanpoaso chinotéréhua itérin Cosoiri. ²⁴Sinioroso, yosénénpoa ni'ton, inasa'chin chinotarai. Naporahuaton, ina camairinfoasa'chin nisarai, to'pi, yai'pi israiro'sa. ²⁵Napor, tahuéri Cosoiriso, ira'ca yosérë anoyatopiso, israiro'sa shahuita'antarin. Siquimo ninanoquë, naporin. Sinai motopiquë, shahuitaton, pénéntérinso, camaitérinso, inapita shahuitérin. ²⁶Inaquérān, yai'pi inapita yosé pénéntérinso, quiricanén nishitopisopita shahuitérin. Yai'pi inapita

sha'huihuachina. Isina nararoquë, pan'ca na'pi acocaiso shahuirin. Camaitohuachina, yosë chinotacaiso marë pëi'piso, piranyan acopi.²⁷Inaquëran, yai'pi israiro'sa itan'tapon: Ni'co, iso napiso ana tahuëri, ayonquiarinpoa. Ipora tahuëri, Sinioro sha'huitérinpoaso natanatëhua, apanirëhuaso ayonquiarinpoa."yoscoa'rë inasachin chinotarai " ténamasonta ayonquiarinquëma. Ina na'pi nipatama ayonquiarinquëma itërin: ²⁸Inaquëran Cosoiso, yai'pi israiro'sa, yahuëpique apa'antarín.²⁹Cosoi chimininsoInaquëran, Cosoiso chiminin. Pasa shonca pi'i, yahuëtapaso chiminin. Yosë piyapinën ninin inaso. shahuitérinquëmaso, chachin nahuinin. ³⁰Chiminpachina, nopenenquë papitopi. Nopanénso, tinato-sëra ninanoquë, yahuërin. Inaso, ninano, iprain huënton, israirosa nopa mapiquë yahuërin. Ca'asi motopi quëran, pëtëte parti.³¹Cosoi, chiminaquë huarë, israirosaso siniroichin, chino'tapi. Ancianosa, sinirorori , nosororinso, nipsisopita, chiminaquëhuarë, siniroichin chino'tapi.³²Cosi nanséquën papitopiso.Cosi nanséquën , iquipito quëran quépisonta, siquimo ninanoquë pa'pitopi. Ina nopaso cacopo ira'ca, siquimo Pa'pin amoro itopiso, huininpita pa'antérin. Pasa coriqui marë, pa'antérin. Ina nopaso cosi shin'pitánquën, ninin huanchi. ³³Ina piquëran, Aaron huinin, Iriasaronta chiminin. Chiminpachina, quëmopinénpitari huinin, Huinisë itopiso, nopenenquë papitopi. Inaso nopa iprain, huënton, israirosa nopa mapiquë yahuërin. Inaquë, Cosoiri nopa quëterin ni'ton, inaquë papitopi.